

บทที่ 3

กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของไทยและต่างประเทศศึกษาเปรียบเทียบ การกักตัวก่อนส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร

3.1 กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของไทยตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

3.1.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการเข้ามาและออกนอกราชอาณาจักรไทยของคนต่างด้าว

เมื่อกล่าวถึงการจัดสรรเอกชนในทางระหว่างประเทศ ไม่ว่าจะโดยสัญชาติหรือโดยภูมิลำเนา ตามหลักการแล้วย่อมเป็นไปตามกฎหมายของรัฐเจ้าของสัญชาติหรือรัฐเจ้าของถิ่นอันเป็นภูมิลำเนา อย่างที่ได้กล่าวไว้ว่ากฎหมายของรัฐที่เกี่ยวกับการเข้าเมืองจะมีการกำหนดสิทธิในการเข้าเมืองไว้ สิทธิในการเข้าเมืองนี้ถือเป็นสิทธิตามหลักกฎหมายมหาชน โดยทั่วไปกฎหมายว่าด้วยการเข้าเมือง ของรัฐสมัยใหม่ส่วนใหญ่จะมีการบัญญัติไว้เป็นลายลักษณ์อักษร มีการบัญญัติกำหนดสิทธิในการ เข้าเมือง โดยให้ถือเป็นสิทธิที่มีเงื่อนไข และต้องร้องขอ ซึ่งการอนุญาตให้เข้าเมืองถือเป็นดุลพินิจ ของรัฐ โดยแท้ เว้นแต่จะมีสนธิสัญญากำหนดไว้เป็นอย่างอื่น

จากสภาพความเปลี่ยนแปลงของสังคมไทยในช่วงระยะเวลาสองสามทศวรรษที่ผ่านมา พบว่า กระแสของสังคมโลกได้ปรับเปลี่ยนให้สังคมไทยเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์โดยไม่อาจหวนกลับคืน สู่สภาพสังคมดั้งเดิมได้อีก และผลของการเปลี่ยนแปลงได้ก่อให้เกิดการขยายตัวของ การท่องเที่ยว และการย้ายถิ่นฐานของคนต่างด้าวหรือชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาในประเทศไทยทวีจำนวนมากขึ้น อย่างรวดเร็วกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองซึ่งใช้ควบคุมคนต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาและอาศัยอยู่ใน ราชอาณาจักรไทยในปัจจุบัน คือ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ซึ่งเป็นกฎหมายที่มี เนื้อหาสาระ และหลักการสำคัญแยกได้เป็น 2 ส่วน อันได้แก่

1) ส่วนของการควบคุมคนต่างด้าวที่เข้ามาอยู่ในราชอาณาจักรให้มีความเป็นระเบียบ เรียบร้อย เพื่อประโยชน์ด้านความมั่นคงของชาติ และ

2) ส่วนของงานให้บริการ อำนวยความสะดวกในการเข้าเมือง และการพำนักอาศัยอยู่ ในราชอาณาจักร

3.1.2 การควบคุมคนต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาและออกนอกราชอาณาจักรไทย

ในเรื่องการเข้าเมืองและการอาศัยอยู่ของคนต่างด้าวในประเทศไทย อย่างที่ได้กล่าวแล้วว่า มีบทกฎหมายที่ตราขึ้นใช้โดยเฉพาะเจาะจงต่อกรณีดังกล่าว คือ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 และหากมองย้อนไปดูในอดีต พระราชบัญญัติคนเข้าเมืองทุกฉบับของประเทศไทย หรือในกฎหมายลักษณะเดียวกันของนานาประเทศ พบว่าเฉพาะบุคคลสัญชาติไทย หรือบุคคลสัญชาติเจ้าของดินแดนเท่านั้น ที่จะมีสิทธิที่มีเงื่อนไข (Conditional Rights or Relative Rights) นั่นคือคนต่างด้าวนั้นจะได้รับสิทธิในการเข้าเมืองก็ต่อเมื่อได้รับอนุญาตให้เข้าเมือง และเจ้าหน้าที่ของรัฐจะอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้าเมืองก็เฉพาะกรณีที่คนต่างด้าวนั้นมีลักษณะและคุณสมบัติตามข้อกำหนดของกฎหมาย หรือในทางตรงข้ามคนต่างด้าวนั้นจะต้องไม่มีลักษณะ และคุณสมบัติที่ต้องห้าม หรือขัดต่อกฎหมายดังนั้น สิทธิของคนต่างด้าวที่จะเข้ามาในประเทศไทยได้นั้นย่อมเกิดจากการอนุญาตของรัฐเจ้าของดินแดน ซึ่งในกรณีของประเทศไทย พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 4 กำหนดให้ “อธิบดีกรมตำรวจ” หรือ “พนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งอธิบดีมอบหมาย” เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีอำนาจที่อนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรไทยเป็นการชั่วคราว¹ นอกจากนี้ยังให้อำนาจหน้าที่แก่ “คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง”² และรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย” มีอำนาจหน้าที่ในการอนุญาตให้คนต่างด้าวเข้ามามีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักรไทย ตามบทบัญญัติ มาตรา 41 วรรคแรก แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

อย่างไรก็ตาม การที่จะพิจารณาถึงลักษณะการควบคุมคนต่างด้าวเกี่ยวกับการเดินทางเข้าออกนอกราชอาณาจักรไทยนั้น จำเป็นที่จะต้องทราบถึงสิทธิที่สำคัญของคนต่างด้าวต่อกรณีดังกล่าวเสียก่อน ซึ่งสิทธิที่ว่านั้น คือ สิทธิในการเข้าเมือง และสิทธิการอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรของคนต่างด้าว

สิทธิในการเข้าเมืองและสิทธิการอาศัยอยู่ของคนต่างด้าวในราชอาณาจักรไทยนั้น ถือได้ว่าเป็นสิทธิตามหลักกฎหมายมหาชน ซึ่งปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองเป็นกฎหมายลายลักษณ์อักษรของตนเอง และหากพิจารณาโดยหลักแห่งสิทธิในการเข้าเมืองที่ถือเป็นสิทธิซึ่งมีเงื่อนไขและต้องร้องขอ ทั้งต้องได้รับอนุญาตให้เข้าเมืองโดยรัฐบาลไทย นอกเสียจากกรณีที่มีสนธิสัญญากำหนดเป็นอย่างอื่น ซึ่งในการพิจารณาถึงหลักการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนของคนต่างด้าวจะขอกกล่าวถึงสิทธิทั้งสองประการ ดังนี้

¹ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522. มาตรา 35 วรรคแรก.

² คณะกรรมการพิจารณาคนเข้าเมือง เป็นคณะกรรมการซึ่งแต่งตั้งโดย มาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522.

3.1.3 การตกเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรของคนต่างด้าว

การที่จะพิจารณาว่าคนต่างด้าวผู้ใดเป็นบุคคลต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรนั้น พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 บัญญัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองสามารถสั่งห้ามมิให้คนต่างด้าวที่มีลักษณะอย่างใดอย่างหนึ่งตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัตินี้ดังกล่าวเข้ามาในราชอาณาจักรได้ ซึ่งลักษณะของการห้ามคนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักร ได้แก่

- 1) ไม่มีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางอันถูกต้องและยังสมบูรณ์ หรือมีแต่ไม่ได้รับการตรวจลงตราในหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทางเช่นว่านั้น จากสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ หรือจากกระทรวงการต่างประเทศ เว้นแต่กรณีที่ไม่ต้องมีการตรวจลงตราสำหรับคนต่างด้าวบนประเภทเป็นกรณีพิเศษ
- 2) ไม่มีปัจจัยในการยังชีพตามควรแก่กรณีที่จะเข้ามาในราชอาณาจักร
- 3) เข้ามาเพื่อมีอาชีพเป็นกรรมกรหรือเข้ามาเพื่อรับจ้างทำงานด้วยกำลังกาย โดยไม่ได้ าศัยวิชาความรู้หรือการฝึกทางวิชาการ หรือเข้ามาทำงานอื่นอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการ ทำงานของคนต่างด้าว
- 4) วิกจริตหรือมีโรคอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่กำหนดในกฎหมายกระทรวง
- 5) ยังไม่ได้ปลูกฝีป้องกันไข้ทรพิษหรือฉีควัคซีน หรือปฏิบัติอย่างอื่นตามวิชาแพทย์ เพื่อป้องกันโรคติดต่อตามที่กฎหมายบัญญัติและไม่ยอมให้แพทย์ตรวจคนเข้าเมืองตรวจกระทำการ เช่นว่านั้น
- 6) เคยได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาของศาลไทยหรือคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือ คำพิพากษาของศาลต่างประเทศเว้นแต่ความผิดลหุโทษหรือความผิดอันได้กระทำโดยประมาท
- 7) มีพฤติกรรมเป็นที่น่าเชื่อว่าเป็นบุคคลที่เป็นภัยต่อสังคมหรือจะก่อเหตุร้ายให้เกิด อันตรายต่อความสงบสุข หรือความปลอดภัยของประชาชน หรือความมั่นคงแห่งราชอาณาจักร หรือบุคคลซึ่งเจ้าหน้าที่รัฐบาลต่างประเทศได้ออกหมายจับ
- 8) มีพฤติกรรมเป็นที่น่าเชื่อถือว่าเข้ามาเพื่อการค้าประเวณี การค้าหญิงหรือเด็กการค้า ยาเสพติดให้โทษ การลักลอบหนีภาษีศุลกากรหรือเพื่อประกอบกิจการอื่นที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- 9) ไม่มีเงินติดตัวหรือไม่มีประกันตามที่รัฐมนตรีประกาศตามมาตรา 14
- 10) คนต่างด้าวที่รัฐมนตรีไม่อนุญาตให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา 16
- 11) คนต่างด้าวที่ถูกรัฐบาลไทยหรือรัฐบาลต่างประเทศเนรเทศ หรือถูกเพิกถอนสิทธิ การอยู่อาศัยในราชอาณาจักร หรือในต่างประเทศมาแล้ว หรือถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ส่งกลับออกไป นอกราชอาณาจักร โดยรัฐบาลไทยเสียค่าใช้จ่าย

จากลักษณะดังกล่าวข้างต้น ในทางปฏิบัติโดยข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการตรวจอนุญาตของพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง เพื่อให้คนต่างด้าวเข้ามาในราชอาณาจักรนั้น พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถตรวจสอบถึงลักษณะและพฤติการณ์ตามที่ระบุไว้ใน ข้อ 1 ข้อ 2 ข้อ 4 ข้อ 5 ข้อ 6 ข้อ 9 ข้อ 10 และข้อ 11 ได้ แต่จะไม่สามารถตรวจสอบหรือทราบได้เลยว่าคนต่างด้าวผู้ใดจะมีลักษณะหรือพฤติการณ์ดังกล่าวที่ระบุไว้ใน ข้อ 3 ข้อ 7 และข้อ 8 ทั้งนี้เพราะกรณีตรมลักษณะหรือพฤติการณ์ดังกล่าวยังอยู่ในสภาพที่เป็นนามธรรมอยู่ เบื้องต้นจึงสามารถดำเนินการได้แค่เพียงตรวจประวัติว่าคนต่างด้าวดังกล่าวเป็นผู้ที่ได้เคยกระทำความผิดมาก่อนหรือไม่จากบันทึกรายชื่อข้อมูลประวัติคนต่างด้าว (ในฐานข้อมูลทางคอมพิวเตอร์ของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง) เท่านั้น

หลังจากที่ผ่านขั้นตอนการตรวจสอบลักษณะและพฤติการณ์จากพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองและพบว่าต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักรเป็น “คนต้องห้าม” ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 คนต่างด้าวนั้นต้องถูกดำเนินการส่งตัวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร ซึ่งก่อนที่จะส่งตัวคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร พนักงานเจ้าหน้าที่จะดำเนินการพิมพ์ลายนิ้วมือ ถ่ายรูปทำประวัติรูปพรรณไว้ และพร้อมกันนั้นก็ตรวจสอบถึงข้อหาหรือฐานความผิดที่ได้รับโทษตลอดจนพิจารณาพฤติการณ์ต่างๆ ว่าสมควรที่จะนำเสนอให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยสั่งให้คนต่างด้าวนั้นตกเป็น “คนต้องห้าม” มิให้เข้ามาในราชอาณาจักรอีกหรือไม่ และในทางปฏิบัติแล้วหากคนต่างด้าวผู้ใดถูกจำคุก พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองก็จะเสนอให้ตกเป็น “คนต้องห้าม” เข้าประเทศทุกรายไป แต่ว่าบางกรณีที่ไม่ถูกคำพิพากษาให้จำคุกก็อาจตกเป็น “คนต้องห้าม” มิให้เข้าประเทศได้ เช่น คนต่างด้าวที่ได้ประกอบอาชีพในงานที่ห้ามคนต่างด้าวทำตามกฎหมายว่าด้วยการทำงานของคนต่างด้าว เป็นต้น

อย่างไรก็ตาม การตกเป็น “คนต้องห้าม” มิให้เข้ามาในราชอาณาจักรไทยของคนต่างด้าวนั้น ตามกฎหมายของประเทศไทยแล้วจะมีลักษณะเป็นการถาวรตลอดไป ไม่มีการกำหนดอายุเวลาไว้ บางคนก็ถึงแก่กรรมไปนานแล้วหรือไม่ก็อายุมากจนเดินทางไม่ไหวแล้วก็ยังปรากฏชื่ออยู่ในบัญชีต้องห้ามเข้าประเทศ ทั้งนี้คงเป็นเพราะว่าเขาเป็นคนต่างด้าวอยู่ต่างประเทศทางราชการไทยจึงไม่รู้ข้อมูลส่วนบุคคลของคนต่างด้าวดังกล่าว

3.1.4 การกักตัวคนต่างด้าวก่อนถูกส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักรไทย

1) การกักตัวคนต่างด้าวระหว่างสอบสวน และการอุทธรณ์คำสั่งของคนต้องห้ามเข้าประเทศที่ให้เดินทางกลับออกไปนอกราชอาณาจักร

กรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจสอบพบว่าคนต่างด้าวผู้ใดมีลักษณะเป็น “คนต้องห้าม” เดินทางเข้าประเทศ พนักงานเจ้าหน้าที่ก็จะไม่ตรวจอนุญาต (ตรวจลงตรา) ให้คนต่างด้าวนั้นผ่านเข้ามาในประเทศไทย โดยจะแจ้งให้ตัวแทนของพาหนะที่นำตัวคนต่างด้าวนั้นเดินทางมาทราบ เพื่อให้ให้นำ

ตัวกลับออกไป ตามบทบัญญัติ มาตรา 18 วรรคแรก พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ที่บัญญัติว่า “พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจตรวจบุคคลซึ่งเดินทางเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักร”

อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติพบว่าการใช้อำนาจดุลพินิจของพนักงานเจ้าหน้าที่อาจจะไม่เป็นธรรมต่อคนต่างด้าวได้ หรือหากมีข้อเท็จจริงที่ไม่ชัดเจนว่าคนต่างด้าวดังกล่าวเป็นบุคคลต้องห้ามหรือไม่ และจำต้องใช้เวลาในการตรวจสอบกฎหมายว่าคนเข้าคนเมืองได้ให้อำนาจไว้ในมาตรา 19 วรรคแรกว่า “ในการตรวจและพิจารณาว่าต่างด้าวผู้ใดต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรหรือไม่ พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจพิจารณาอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้นั้นไปพักอาศัยอยู่ ณ ที่ที่เห็นสมควร โดยให้คำรับรองว่าจะมาพบพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อรับทราบคำสั่ง ตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดก็ได้ หรือถ้าพนักงานเจ้าหน้าที่เห็นสมควร จะเรียกประกันหรือเรียกทั้งประกันและหลักประกันก็ได้ หรือพนักงานเจ้าหน้าที่จะกักตัวผู้นั้นไว้ สถานที่ใดตามที่เห็นเหมาะสมเพื่อดำเนินการตามพระราชบัญญัตินี้ก็ได้” ด้วยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายดังกล่าว เห็นได้ว่ากฎหมายให้อำนาจแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ไว้หลายประการในการดำเนินการต่อคนต่างด้าวระหว่างการสอบสวนเพื่อรอส่งตัวกลับ

นอกจากนี้ หากพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องใช้เวลาในการสอบสวนเพิ่มขึ้นอีก และเป็นกรณีที่คนต่างด้าวถูกกักตัวไว้ตามที่ มาตรา 19 กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองยังได้กำหนดแนวทางปฏิบัติให้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องดำเนินการตามมาตรา 20 ต่อเนื่องต่อไป โดยกฎหมายได้จำกัดอำนาจในการกักตัวคนต่างด้าวตามมาตรา 19 ได้เท่าที่จำเป็นตามพฤติการณ์แห่งกรณีเท่านั้น แต่ห้ามมิให้กักตัวไว้เกินสี่สิบแปดชั่วโมงและในกรณีที่มีเหตุจำเป็นก็ให้ขยายระยะเวลาได้แต่มิให้เกินเจ็ดวัน จากนั้นต้องขออำนาจในการกักตัวต่อศาลต่อไป ซึ่งกรณีตามขั้นตอนแห่งกฎหมายดังกล่าว เป็นขั้นตอนในการตรวจและพิจารณาขณะที่คนต่างด้าวกำลังจะเดินทางผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองเพื่อเข้ามาในราชอาณาจักร แล้วพนักงานเจ้าหน้าที่ไม่อาจชี้ชัดว่าคนต่างด้าวนั้นเป็นคนต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรหรือไม่เท่านั้น แต่ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถทราบหรือรู้แน่ชัดแล้วว่าคนต่างด้าวนั้น มีลักษณะต้องห้ามตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะสั่งให้คนต่างด้าวนั้นกลับออกไปนอกราชอาณาจักรได้เลย

สำหรับในกรณีที่คนต่างด้าวได้เดินทางผ่านเข้ามา และอยู่ในราชอาณาจักรไทยแล้ว ต่อมาภายหลังพบว่าคนต่างด้าวนั้นมีลักษณะต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักร พนักงานเจ้าหน้าที่ก็มีอำนาจในการสั่งให้คนต่างด้าวนั้นกลับออกไปนอกราชอาณาจักรได้ โดยการสั่งจะต้องทำคำสั่งเป็นหนังสือแจ้งให้คนต่างด้าวทราบ ถ้าคนต่างด้าวผู้นั้นไม่พอใจคำสั่งที่สั่งให้เดินทางกลับออกไปนอกราชอาณาจักร ก็มีสิทธิอุทธรณ์คำสั่งได้โดยยื่นต่อรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย

โดยหลักเกณฑ์ในการดำเนินการเป็นไปตาม มาตรา 22 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ที่บัญญัติว่า

“ในกรณีที่พนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจพบว่าคนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะต้องห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา 12 เข้ามาในราชอาณาจักร ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจสั่งให้คนต่างด้าวผู้นั้นกลับออกไปนอกราชอาณาจักรได้โดยมีคำสั่งเป็นหนังสือ ถ้าคนต่างด้าวผู้นั้นไม่พอใจคำสั่งอาจอุทธรณ์ต่อรัฐมนตรีได้ เว้นแต่ในกรณีตาม มาตรา 12(1) หรือ (10) ห้ามมิให้อุทธรณ์คำสั่งของรัฐมนตรีให้เป็นที่สุด แต่ถ้าวุทธรณ์มิได้มีคำสั่งภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่ยื่นอุทธรณ์ ให้ถือว่ารัฐมนตรีมีคำสั่งว่าคนต่างด้าวผู้นั้น ไม่เป็นผู้ต้องเข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา 12

การอุทธรณ์ ให้ยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ภายในสี่สิบแปดชั่วโมงนับแต่เวลาที่ได้รับทราบคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ และให้ทำตามแบบและเสียค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในกฎกระทรวง เมื่อคนต่างด้าวยื่นอุทธรณ์แล้ว ให้พนักงานเจ้าหน้าที่รอกการส่งตัวคนต่างด้าวผู้นั้นออกไปนอกราชอาณาจักรไว้จนกว่าจะได้มีคำสั่งของรัฐมนตรีในกรณีนั้น

ในระหว่างดำเนินการตามคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ หรือระหว่างรอฟังคำสั่งของรัฐมนตรีแล้วแต่กรณี ให้นำมาตรา 19 วรรคหนึ่ง มาใช้บังคับโดยอนุโลม แต่มิให้นำ มาตรา 20 มาใช้บังคับด้วย”

ข้อยกเว้น ในการอุทธรณ์คำสั่งอันมีลักษณะเป็นการจำกัดสิทธิในการอุทธรณ์ของคนต่างด้าวต่อรัฐมนตรี มีอยู่ด้วยกัน 2 กรณี ดังนี้

(1) คนต่างด้าวผู้นั้นไม่มีหนังสือเดินทาง หรือเอกสาร ใช้แทนหนังสือเดินทางอันถูกต้องและยังสมบูรณ์อยู่ หรือมีแต่ว่าหนังสือเดินทางหรือเอกสารที่ใช้แทนหนังสือทางนั้นไม่ได้รับการตรวจลงตรา (Visa) จากสถานทูตหรือสถานกงสุลไทยในต่างประเทศ หรือจากกระทรวงการต่างประเทศ เว้นแต่จะเป็นกรณีที่ไม่ต้องมีการตรวจตราสำหรับคนต่างด้าวบางประเภทเป็นพิเศษ

(2) คนต่างด้าวผู้นั้นถูกรัฐมนตรีสั่งห้ามมิให้เข้ามาในราชอาณาจักรตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ไว้แล้ว ซึ่งเป็นกรณีที่มีพฤติการณ์ที่รัฐมนตรีเห็นว่า เพื่อประโยชน์แก่ประเทศเพื่อความสงบเรียบร้อย วัฒนธรรมหรือศีลธรรมอันดีหรือความผาสุกของประชาชน ไม่สมควรอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้ใดหรือจำพวกใดเข้ามาในราชอาณาจักร รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวผู้นั้นหรือจำพวกนั้นเข้ามาในราชอาณาจักรได้

2) การกักตัวคนต่างด้าวเพื่อรอส่งตัวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรหลังจากคดีถึงที่สุด

คนต่างด้าวผู้กระทำความผิดในคดีที่มีโทษทางอาญาไม่ว่าจะกระทำความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง หรือกฎหมายอื่นใดหากถูกดำเนินคดีในศาล

และได้รับโทษจนคดีถึงที่สุดให้จำคุกหลังจากที่พ้นโทษแล้ว โดยปกติพนักงานสอบสวนเจ้าของเรื่องจะต้องส่งตัวคนต่างด้าวผู้นั้นให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมือง เพื่อดำเนินการส่งตัวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร หรือหากเป็นกรณีที่พนักงานสอบสวนของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองดำเนินคดีเอง เมื่อคดีถึงที่สุดแล้วก็จะส่งตัวคนต่างด้าวผู้นั้นให้กับพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้องส่งตัวคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรนั้น เกิดจากอำนาจที่กฎหมายให้ไว้ในพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 54 โดยให้อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่อ้างความมีผลของกฎหมายสามารถจำกัดสิทธิในการเคลื่อนไหวของบุคคล เพื่อกักตัวคนต่างด้าวได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสถานภาพของคนต่างด้าวผู้นั้น หากเป็น “ผู้ที่เข้ามาในราชอาณาจักรโดยผิดกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง” ก็จะถูกกักตัวและรอการส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักร แต่ในทางกลับกันหากคนต่างด้าวที่มีสถานภาพเป็น “ผู้ที่เข้ามาในราชอาณาจักรโดยชอบด้วยกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง” คนต่างด้าวผู้นั้นก็จะมีสิทธิอาศัยอยู่ในราชอาณาจักรได้

บางกรณีคนต่างด้าวผู้นั้นไม่ได้ถูกดำเนินคดีเลย แต่ก็อาจถูกเสนอให้รัฐมนตรีสั่งให้เป็นคนต้องห้ามเข้าประเทศได้ เพียงแค่มีพฤติการณ์ที่พนักงานเจ้าหน้าที่มีความเห็นว่าไม่สมควรจะให้เข้ามาในราชอาณาจักรเท่านั้น เช่น พนักงานเจ้าหน้าที่มีความเห็นว่าคนต่างด้าวผู้นั้นมีพฤติการณ์ว่าประกอบอาชีพโดยไม่สุจริต แต่ไม่พบหรือไม่มีหลักฐานใดๆ ที่จะไม่ดำเนินคดีต่อคนต่างด้าวได้ ก็อาจอ้างถึงพฤติการณ์ว่าไม่ใช้อย่างนั้นอย่างนี้ ไม่สมควรให้เข้ามาในราชอาณาจักร แล้วเสนอให้รัฐมนตรีสั่งห้ามเข้าประเทศ ซึ่งรัฐมนตรีก็ย่อมจะต้องสั่งการตามที่เสนอมานั้น นอกจากนี้ ยังมีคนต่างด้าวที่มีพฤติการณ์ซึ่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เห็นว่าเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติ หรือเพื่อความสงบเรียบร้อย วัฒนธรรม หรือศีลธรรมอันดีหรือความผาสุกของประชาชน ไม่สมควรอนุญาตให้คนต่างด้าวผู้ใดหรือจำพวกใดเข้ามาในราชอาณาจักร รัฐมนตรีมีอำนาจสั่งไม่อนุญาตให้คนต่างด้าวผู้นั้น หรือจำพวกนั้นเข้ามาในราชอาณาจักรได้โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522

กล่าวโดยสรุป ลักษณะของคนต่างด้าวที่เป็นบุคคลต้องห้ามและต้องถูกส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักร มีอยู่ 3 ลักษณะ ดังนี้

(1) คนต่างด้าวที่ถูกจับกุมในข้อหาคดีอาญาและการดำเนินคดีถึงที่สุดแล้วหรือถูกจับกุมในความผิดที่มีลักษณะเป็นบุคคลต้องห้าม ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 จะต้องถูกส่งตัวไปยัง งาน 3 (ห้องกัก) กองกำกับการ 5 กองบังคับ การอำนวยการ สำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง หรือด่านตรวจคนเข้าเมืองในส่วนภูมิภาคที่ใกล้เคียง เพื่อดำเนินการส่งตัวคนต่างด้าวออกไปนอกราชอาณาจักร สำหรับด่านตรวจคนเข้าเมืองในส่วนภูมิภาค เมื่อได้รับตัวคนต่างด้าวไว้แล้วจะส่งตัวให้ งาน 3 (ห้องกัก) กองกำกับการ 5 กองบังคับการอำนวยการ สำนักงานตำรวจ

ตรวจคนเข้าเมือง เพื่อให้ งาน 1 (ต้องห้าม) กองกำกับการ 5 กองบังคับการอำนวยการ สำนักงาน ตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ดำเนินการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรก็ได้ แต่ต้องได้รับ อนุมัติจาก ผู้บังคับการตำรวจตรวจคนเข้าเมือง 3 (ผบก.ตม 3) เสียก่อน

(2) คนต่างด้าวซึ่งเข้ามาและอยู่ในราชอาณาจักร โดยการอนุญาตสิ้นสุด ได้แก่ คนต่างด้าวที่เดินเข้ามาในราชอาณาจักร โดยมีหนังสือเดินทางอันถูกต้อง แต่ไม่ได้รับการตรวจตรา (Visa) และพนักงานเจ้าหน้าที่ได้ตรวจประทับตราอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรได้ 15 วัน ตามแบบ (ผ.15) ซึ่งหากคนต่างด้าว ดังกล่าวอยู่ในราชอาณาจักรเกินกำหนดอนุญาต ก็จะต้องถูกส่งกลับ ออกไปนอกราชอาณาจักร

(3) คนต่างด้าวซึ่งเดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร โดยไม่ผ่านการตรวจของพนักงาน เจ้าหน้าที่ ได้แก่ คนต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร โดยไม่มีหนังสือเดินทางหรือเอกสาร ใช้แทนหนังสือเดินทางอันถูกต้อง และไม่ได้รับการตรวจลงตรา (Visa)

พฤติกรรมเหล่านี้เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองต้องใช้ดุลพินิจในการตรวจสอบเบื้องต้น จากการสอบถามเหตุผลที่เดินทางมาประเทศไทย ระยะเวลาที่มาพัก สถานที่พักอาศัย และดูรายละเอียด ในการกรอกข้อความในบัตร ตม.6 (Immigration Card) เช่นชื่อ ชื่อสกุล สัญชาติ ว่าครบถ้วนและ ตรวจสอบได้หรือไม่ และตรวจสอบจำนวนเงินที่คนต่างด้าวนำติดตัวเข้ามาในราชอาณาจักร ประกอบกับการตรวจสอบความผิดปกติของพฤติกรรม จากนั้นเมื่อพบว่ามีพฤติกรรมตามมาตรา 12 จึงได้ทำการกักตัวคนต่างด้าวเพื่อทำการรอส่งกลับไปยังประเทศที่เดินทางมา

3.1.5 หลักเกณฑ์ และการจัดการส่งคนต่างด้าวกลับออกนอกราชอาณาจักรไทย

การจัดการและการดำเนินการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรนั้นในปัจจุบัน มีหน่วยงานและองค์กรหลายหน่วยได้ดำเนินการอยู่ การจำแนกองค์กรและลักษณะงานก็มีหลายระดับ ทั้งในระดับนโยบายและระดับการปฏิบัติงาน ส่วนกฎหมายที่เกี่ยวข้องและกำหนดอำนาจหน้าที่ในเรื่องกระบวนการและขั้นตอนในงานตรวจคนเข้าเมืองที่สำคัญที่เป็นกฎหมายหลัก คือ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 นั้นเอง หน่วยงานองค์กรที่ดำเนินการในการส่งคนต่างด้าว กลับออกไปนอกราชอาณาจักรแยกพิจารณาได้ ดังนี้

1) งานระดับนโยบาย

เนื่องจากการปฏิบัติงานตรวจคนเข้าเมืองเป็นภารกิจสำคัญ จำต้องอาศัยการ ประสานงานระหว่างหน่วยงานหลายฝ่าย ลักษณะงานก็เป็นงานที่มีฐานงานกว้าง โดยโครงสร้าง แล้งานในระดับนโยบายเกี่ยวกับคนเข้าเมือง รัฐบาลได้มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีฝ่าย ความมั่นคงเป็นผู้กำกับควบคุม มีคณะรัฐมนตรีเป็นองค์กรนโยบายสูงสุดที่คอยกำกับดูแล การกำหนดงานในระดับนโยบายมีสำนักงานสภาพความมั่นคงแห่งชาติ (สมช.) สำนักนายกรัฐมนตรี

เป็นผู้ดำเนินงานด้านนโยบาย ซึ่งมีผู้บริการจากหน่วยราชการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงมาเป็นผู้ดำเนินงาน อันได้แก่ กระทรวงกลาโหม กระทรวงมหาดไทย กระทรวงการต่างประเทศ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม ฯลฯ นอกจากนี้ ยังมีคณะกรรมการระดับนโยบายอีกคณะหนึ่ง คือ คณะกรรมการอำนวยการแก้ไขปัญหาลูกหนีเข้าเมืองและแรงงานต่างชาติ

2) งานระดับปฏิบัติการ

ตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ได้กำหนดให้สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสังกัดสำนักงานตำรวจแห่งชาติ เป็นองค์กรหลักที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการดำเนินการด้านปฏิบัติการเกี่ยวกับคนเข้าเมืองทั้งที่ถูกกฎหมายและผิดกฎหมาย โดยมีรูปแบบวิธีการ ขั้นตอนการบังคับใช้กฎหมายในการส่งคนต่างด้าวกลับออกนอกราชอาณาจักรแยกได้อำนาจหน้าที่ความรับผิดชอบหลักๆ แล้ว 2 กรณี คือ กระบวนการตรวจคนเข้าเมืองตามกฎหมาย และกระบวนการตรวจคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ในส่วนของการส่งคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรนั้นจะเป็นส่วนที่อยู่ในกระบวนการตรวจคนเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย ซึ่งหน้าที่ในส่วนนี้ ได้แก่ การปราบปรามและสืบสวนสอบสวนผู้กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และกฎหมายว่าด้วยการค้าหญิงและเด็กหญิง รวมไปถึงการผลักดันคนต่างด้าวต้องห้ามที่เดินทางเข้ามาในราชอาณาจักร การส่งต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร กระบวนการนี้อาจแบ่งได้เป็น 3 ขั้นตอน คือ

(1) การจับกุมคนต่างด้าวที่กระทำความผิดกฎหมาย การจับกุมผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายขั้นตอนในการตรวจค้นจับกุม จะมีการประสานงานกันในสำนักงานตำรวจแห่งชาติเป็นส่วนใหญ่ คือ สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง กองบัญชาการตำรวจนครบาล ตำรวจภูธรทั่วประเทศ และตำรวจตระเวนชายแดน บุคลากรอื่นที่มีบทบาทในการตรวจค้นจับกุมได้แก่ หน่วยราชการทหาร ศาล และเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ฯลฯ

(2) การคุมขัง ควบคุมและส่งตัวฟ้องศาล

นอกจากที่มีการจับกุมคนต่างด้าวที่กระทำความผิดอาญาหรือ ผู้หลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย พนักงานสอบสวนของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง หรือ พนักงานสอบสวนที่รับผิดชอบคดี จะทำการควบคุมตัวคนต่างด้าวเพื่อรอการส่งตัวฟ้องศาล ในระหว่างการสอบสวนและนำตัวไปฟ้องต่อศาล และเมื่อคดีถึงที่สุดแล้วก็จะนำตัวมาพักไว้เพื่อรอการส่งกลับออกไปนอกราชอาณาจักร ในขั้นตอนคุมขัง และส่งตัวฟ้องศาล พนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบคดี จะต้องประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ คือ พนักงานอัยการ และศาล ซึ่งในขั้นตอนนี้จะเป็นการดำเนินการ

ตามกฎหมายในข้อหาและฐานความผิด ต่อจากนั้นจึงประสานงานกับหน่วยงานในส่วนของการส่งตัวคนต่างด้าวกลับออกนอกราชอาณาจักร อัน ได้แก่

(2.1) กองหนังสือเดินทางกระทรวงต่างประเทศ ในกรณีที่ผู้หลบหนีเข้าเมืองที่ไม่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง จะต้องติดต่อกระทรวงต่างประเทศและสถานทูตของประเทศต้นทางของคนต่างด้าว เพื่อให้ตรวจสอบยืนยันว่าเป็นคนจากประเทศดังกล่าวจริง จะได้ดำเนินการส่งกลับได้ โดยกระทรวงการต่างประเทศจะออกเอกสารที่เรียกว่า “Certificate of Identity” (CI) คือ หนังสือสำคัญประจำตัว เพื่อให้คนต่างด้าว ใช้เป็นเอกสารการเดินทางชั่วคราวที่ออกให้เพื่อเดินทางกลับประเทศมีอายุใช้งาน 10 วัน นับจากวันที่ออกให้

(2.2) สถานกักกันกลางปทุมธานี กรมราชทัณฑ์ กระทรวงมหาดไทย ในกรณีที่คนต่างด้าวผู้กระทำความผิดเป็นหญิงมีครรภ์ หรือมีบุตรทารก ทางสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจะขอความร่วมมือไปยังสถานกักกันดังกล่าวเพื่อรับคนต่างด้าวไปควบคุมระหว่างรอส่งฟ้องศาลแทนการส่งไปยังห้องกักของสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง (ในกรุงเทพมหานคร) ส่วนในต่างจังหวัดในปัจจุบันไม่มีที่สำหรับให้หญิงมีครรภ์หรือมีบุตรทารกไปพักอาศัย

(2.3) ศูนย์อำนวยการดำเนินงานเกี่ยวกับผู้อพยพ กองการต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย เพื่อตรวจสอบว่าคนต่างด้าวที่ถูกจับกุมเป็นผู้ที่มีบทบาททางการเมืองหรือไม่ หรือเป็นบุคคลที่ต้องพิจารณาเป็นพิเศษว่าจำเป็นต้องส่งไปยังสถานกักขังผู้หลบหนีเข้าเมืองที่บางเขน หรือไม่

(3) การผลักดันและส่งกลับไปนอกราชอาณาจักร

ขั้นตอนในการส่งตัวคนต่างด้าวกลับออกไปนอกราชอาณาจักรนอกจากทางสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง จะต้องดำเนินการเป็นหลักแล้วยังมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอยู่อีก 2 หน่วยงาน คือ

(3.1) กองหนังสือเดินทาง กระทรวงการต่างประเทศ และสถานทูตของประเทศที่คนต่างด้าวเป็นพลเมือง ในส่วนนี้เป็นกรณีของคนต่างด้าวที่จะส่งกลับแล้วคนต่างด้าวเป็นคนของประเทศที่ไม่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย เช่น ประเทศจีน ประเทศอินเดีย ประเทศเนปาล ประเทศบังกลาเทศ ฯลฯ ทางสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง จะต้องติดต่อกับสถานทูตของประเทศเหล่านั้นเพื่อให้รับตัวพลเมืองของตนกลับประเทศ รวมทั้งรับภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทางของคนเหล่านั้น สถานทูตของแต่ละประเทศจะต้องใช้เวลาในการตรวจสอบว่าเป็นพลเมืองของประเทศตนจริงหรือไม่ และจะให้ญาติมารับรองจึงจะรับกลับได้ (ขั้นตอนในการตรวจสอบนี้จะใช้เวลานาน)

(3.2) จังหวัดและอำเภอชายแดนที่เป็นช่องทางส่งกลับ ในกรณีที่คนต่างด้าว เป็นบุคคลที่มาจากประเทศที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทย การจัดส่งคนต่างด้าวดังกล่าวก็จะ ดำเนินการส่งกลับออกไปทางช่องทางลับ และช่องทางปกติ โดยทางสำนักงานตำรวจตรวจคนเข้าเมือง ชายแดน จะลงชื่อรับรองยอดจำนวนคนต่างด้าวแล้วส่งตัวออกไป หรือประสานกับหน่วยงานที่ เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจตระเวนชายแดนกองทัพ กรมการปกครอง เจ้าหน้าที่ทหารที่รับผิดชอบในพื้นที่ และสำนักงานจังหวัดอำเภอที่รับผิดชอบพื้นที่ที่ช่องทางส่งกลับตั้งอยู่ ในการส่งตัวคนต่างด้าวกลับ ออกไปโดยจะนำตัวคนต่างด้าวไปยังห้องกักตัวคนต่างด้าวในจังหวัดชายแดนก่อนผลักดันออกไป

3.1.6 การดำเนินการอื่นๆ เกี่ยวกับการกักตัวคนต่างด้าวเพื่อส่งกลับออกไปนอก ราชอาณาจักรไทย

1) มาตรการผลักดันคนต่างด้าวบางสัญชาติที่มีพรมแดนติดต่อกับประเทศไทยออกไป นอกราชอาณาจักร โดยไม่มีการดำเนินคดี

ในการดำเนินการตามมาตรการผลักดันดังกล่าว จะเลือกใช้แต่เฉพาะคนสัญชาติ ที่สามารถผลักดันออกไปจากพรมแดนติดต่อกับได้ และมีข้อหาในการกระทำความผิดที่ไม่ร้ายแรง เท่านั้น ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของรัฐบาลที่ต้องการผลักดันคนต่างด้าวที่หลบหนีเข้าเมืองแล้ว มาแย่งอาชีพของคนไทยให้ออกไปนอกราชอาณาจักร โดยอาศัยอำนาจตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 54 ประกอบหนังสือ ตร.ที่ 0503 (ส)/13080 ลงวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2522 ตอบข้อหาหรือปัญหาข้อกฎหมายตามพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มาตรา 54 ที่กำหนดให้ อำนาจพนักงานเจ้าหน้าที่ในการส่งตัวบุคคลต่างด้าวบางสัญชาติที่มีพรมแดนติดกับประเทศไทย ออกนอกราชอาณาจักร โดยไม่มีการดำเนินคดี ซึ่งหลักเกณฑ์ในการพิจารณากรณีนี้บุคคลต่างด้าว ที่จะถูกผลักดัน มีคนต่างด้าวสัญชาติ พม่า ลาว และกัมพูชา เป็นหลัก หรือ สัญชาติที่ผู้บัญชาการ ตำรวจตรวจคนเข้าเมืองกำหนด และบุคคลต่างด้าวนั้นต้องเป็นบุคคลต่างด้าวที่ได้เดินทางเข้ามา ในราชอาณาจักรไทยโดยไม่มีหนังสือเดินทางหรือเอกสารใช้แทนหนังสือเดินทาง ไม่เข้าตาม ช่องทางไม่ผ่านการตรวจอนุญาตจากพนักงานเจ้าหน้าที่ และอยู่ในราชอาณาจักรโดยไม่ได้รับ อนุญาต ตามมาตรา 11 มาตรา 18 วรรคสอง ประกอบมาตรา 62 และมาตรา 81 แห่งพระราชบัญญัติ คนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 สำหรับรายละเอียด วิธีการส่งคนต่างด้าวออกนอกราชอาณาจักร ตามที่ได้ กล่าวมาแล้ว และกำหนดให้ด่านตรวจคนเข้าเมืองที่มีช่องทางส่งคนต่างด้าวออกนอกราชอาณาจักร ตั้งคณะกรรมการส่งคนต่างด้าวออกนอกราชอาณาจักรประจำด่านตรวจคนเข้าเมืองประกอบด้วย ผู้แทนของด่านตรวจคนเข้าเมือง ตำรวจภูธร ตำรวจตระเวนชายแดน ฝ่ายทหาร ฝ่ายปกครอง องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น โดยใช้พิจารณาจากหน่วยงานที่มีอยู่จริงในพื้นที่ และให้คณะกรรมการ ไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งเป็นตักชีพยานในการส่งคนต่างด้าวดังกล่าว ทั้งนี้ให้ด่านตรวจคนเข้าเมือง

ข้างต้น แจ่งวัน เวลา และสถานที่ในการส่งกลับให้คณะกรรมการทราบล่วงหน้า บันทึกการส่งกลับ ออกนอกราชอาณาจักรไว้เป็นลายลักษณ์อักษร ลงลายมือชื่อพนักงานเจ้าหน้าที่ และคณะกรรมการ ส่งคนต่างด้าวออกนอกราชอาณาจักรที่เป็นสักขีพยานไว้ ค่าใช้จ่ายในการดำเนินการส่งคนต่างด้าว ออกไปนอกราชอาณาจักร ให้เรียกเก็บตามที่ใช้จ่ายจริง

2) การดำเนินการกักตัวคนต่างด้าว

ในเรื่องการดำเนินการกักตัวคนต่างด้าวนั้น พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ไม่ได้กำหนดหลักเกณฑ์ หรือวิธีการดำเนินการไว้เป็นการแน่นอน ชัดเจน จึงต้องอาศัยบทบัญญัติ ของกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาปรับใช้ (ในกรณีที่คนต่างด้าวถูกดำเนินคดีอาญา) ซึ่งจะต้อง อาศัยอำนาจศาลในการกักตัว โดยในความหมายดังกล่าว การกักตัว จึงหมายถึงการควบคุม ชัง กักขังหรือจำคุก แล้วแต่กรณี ส่วนในกรณีที่คนต่างด้าวถูกพนักงานเจ้าหน้าที่ดำเนินการตามกฎหมาย จนถึงที่สุดแล้ว และมีคำสั่งให้ส่งตัวกลับออกไปนอกราชอาณาจักร ก็ให้พนักงานเจ้าหน้าที่มีอำนาจ กักตัวไว้ได้ เพื่อรอการส่งตัวกลับ โดยไม่ต้องขออนุญาตศาล การกักตัวคนต่างด้าวนั้นจะกักไว้ ณ สถานที่ใดก็ได้ตามที่พนักงานเจ้าหน้าที่เห็นว่าเหมาะสม เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ คนต่างด้าว ซึ่งต้องถูกกักตัวตามอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ พนักงานเจ้าหน้าที่สามารถที่จะปล่อยตัวไป ชั่วคราว โดยไม่มีประกัน หรือมีประกัน หรือมีประกันและหลักประกันก็ได้ ถ้ามิให้ประกันตัวให้ ปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการประกัน หลักเกณฑ์การกักตัวดังกล่าวเป็นไปตามระเบียบการตำรวจ ไม่เกี่ยวกับคดี เล่มที่ 2 ตอนที่ 2 ลักษณะที่ 34 การตรวจคนเข้าเมือง บทที่ 16 เรื่องการกักตัวคนต่างด้าว

3) กรณีคนต่างด้าวเจ็บป่วยหรือตายในระหว่างการกักตัวเพื่อรอส่งตัวกลับออกนอก ราชอาณาจักร

ตามบทบัญญัติ พระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 มิได้กำหนดหลักเกณฑ์หรือ วิธีการดำเนินการในกรณีที่คนต่างด้าวเจ็บป่วยหรือตายในระหว่างการกักตัวเพื่อรอส่งตัวกลับออกไป นอกราชอาณาจักร ในทางปฏิบัติได้นำเอาหลักกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาปรับใช้โดยหาก คนต่างด้าวที่ถูกกักตัวเกิดเจ็บป่วยขึ้นก็จะได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็ว ซึ่งในกรณีที่ผู้ถูกกักตัว ได้รับบาดเจ็บหรือเจ็บป่วยรุนแรงอาจนำตัวผู้ถูกกักตัวออกไปรักษาพยาบาลนอกห้องกักได้

ส่วนกรณีที่ผู้ถูกกักตัวเป็นคนต่างด้าว ได้ตายในระหว่างการกักตัวเพื่อรอส่งกลับ ออกไปนอกราชอาณาจักร บทกฎหมายที่นำมาปรับใช้ได้อธิบายปฏิบัติตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา ความอาญาเช่นเดียวกัน ซึ่งจะต้องมีการชันสูตรพลิกศพตามที่กฎหมายบัญญัติ

4) คนต่างด้าวที่ถูกกักตัวหลบหนี

หากมีกรณีที่คนต่างด้าวซึ่งถูกกักตัวหลบหนีไปในระหว่างการกักตัวไม่ว่าจะเป็นการ หลบหนีไปขณะที่ถูกกักตัวอยู่ในห้องกักตัว หรือหลบหนีไปในระหว่างการรักษาตัวอยู่ในโรงแรม

พยาบาลภายนอกห้องกัก หรือหลบหนีจากพาหนะในระหว่างส่งตัวไปยังสถานที่ใดๆ ที่พนักงานเจ้าหน้าที่ได้สั่งให้เจ้าของพาหนะ หรือผู้ควบคุมพาหนะควบคุมตัวไว้ หรือให้ส่งตัวไปคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่ คนต่างด้าวที่หลบหนีไปจะมีความผิดตามบทบัญญัติมาตรา 72 แห่งพระราชบัญญัติคนเข้าเมือง พ.ศ. 2522 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

อย่างไรก็ดี ในกรณีที่คนต่างด้าวหลบหนีเพราะการกระทำของพนักงานเจ้าหน้าที่ กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของประเทศไทย มิได้บัญญัติลักษณะความผิด และกำหนดโทษทางอาญาแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ที่กระทำการ โดยประมาทเป็นเหตุให้คนต่างด้าวหลบหนีไว้

3.2.กฎหมายคนเข้าเมืองและสัญชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา

3.2.1 การควบคุมคนต่างด้าวที่เดินทางเข้ามา และออกนอกประเทศสหรัฐอเมริกา

การอนุญาตให้คนต่างด้าวแต่ละสัญชาติเป็นคนเข้าเมืองของสหรัฐอเมริกานั้น ได้พิจารณาอนุญาต ดังนี้ 50% แรกของคนต่างด้าวตามโควตาประเทศสหรัฐอเมริกาแต่ละสัญชาติจะให้แก่ช่างฝีมือ หรือ Skitter Labor หรือผู้ได้รับการศึกษาสูง และอีก 50% กำหนดให้ญาติสนิทของคนสัญชาติอเมริกา (อาจเป็นคนที่ได้รับการแปลงสัญชาติหรือคนสัญชาติอเมริกาโดยกำเนิด แต่ญาติสนิทซึ่งเป็นคนต่างด้าวอาศัยอยู่ในต่างประเทศก็ได้ หรือญาติสนิทของคนต่างด้าวได้รับอนุญาตให้เป็นคนเข้าเมืองแล้วก็ได้) บุคคลเหล่านี้เจ้าหน้าที่สถานกงสุลอเมริกันซึ่งทำหน้าที่แทนกรมตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกาจะเป็นผู้พิจารณาแล้วอนุญาตให้เข้าเมือง

3.2.2 คุณลักษณะสำคัญของผู้ที่เข้าเมืองตามกฎหมายว่าด้วยคนเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา

โดยทั่วไปคนต่างด้าวที่ขอรับประโยชน์จากกฎหมายคนเข้าเมืองและแปลงสัญชาติของประเทศสหรัฐอเมริกา นั้นแบ่งได้เป็น 2 ประเภท คือ คนเข้าเมือง (Immigrants) ซึ่งเป็นผู้ที่ต้องการเข้าอยู่ประจำในประเทศสหรัฐอเมริกา กับคนเข้าเมืองชั่วคราว (Non-immigrants) ที่ประสงค์เข้าเมืองเพื่ออยู่เพียงชั่วคราว อย่างไรก็ตาม การศึกษาถึงคุณลักษณะของผู้ที่จะเข้าเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา ในส่วนที่เกี่ยวกับการส่งตัวกลับออกนอกประเทศนั้น จะขอกกล่าวถึงเฉพาะกรณีคนเข้าเมืองชั่วคราวเท่านั้น ทั้งนี้เพราะคนเข้าเมืองส่วนใหญ่ไม่ว่าจะเป็นคนเข้าเมืองเพื่อมีถิ่นที่อยู่ประจำ หรือคนเข้าเมืองชั่วคราว การเริ่มต้นของการเข้าเมืองจะเริ่มต้นด้วยการเป็นคนเข้าเมืองชั่วคราวก่อนเสมอ

ในการเดินทางเข้าประเทศสหรัฐอเมริกานั้น ผู้ที่จะเดินทางจะต้องถือหนังสือเดินทาง หรือเอกสารแทนหนังสือเดินทางที่ถูกต้อง และยังมีสมบุรณ์อยู่ อีกทั้งจะต้องได้รับการตรวจลงตรา (Visa)

ในกรณีประเทศที่จะต้องได้รับการตรวจลงตรา โดยลักษณะของหนังสือเดินทางนั้น มีอยู่ด้วยกัน 3 ชนิด คือ

- 1) หนังสือเดินทางบุคคลธรรมดา (Ordinary Passport)
- 2) หนังสือเดินทางราชการ (Official Passport)
- 3) หนังสือเดินทางทูต (Diplomatic Passport)

สำหรับประเภทของการตรวจลงตรา (Visa) นั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาได้แยกแบ่งการตรวจลงตราเป็นรหัสย่อ (ใช้อักษร A-T) ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 10 ประเภท ปรากฏตามตาราง ดังนี้ ตารางที่ 1 วัตถุประสงค์ในการเข้าเมืองของคนต่างด้าว และระยะเวลาที่คนต่างด้าวอาจได้รับอนุญาตให้อยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา

ลำดับ	วัตถุประสงค์ในการเข้าเมือง (ประเภทการตรวจลงตรา (Visa))	ระยะเวลาที่อนุญาตให้อยู่ในประเทศ สหรัฐอเมริกา
1.	- การท่องเที่ยว	ไม่เกิน 6 เดือน
2.	- การปฏิบัติหน้าที่ทางการทูต - การปฏิบัติหน้าที่ทางราชการ	ตามระยะเวลาที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการ (ระยะเวลาตามความจำเป็น)
3.	- การลงทุน	ไม่เกิน 10 ปี
4.	- การศึกษา (นักเรียน นักศึกษา รวมถึง โครงการแลกเปลี่ยน)	ตามระยะเวลาหลักสูตร (ยกเว้น โครงการแลกเปลี่ยน ไม่เกิน 1 ปี)
5.	- การเข้ามาทำงาน (แยกเป็นงานที่ นายจ้างเป็นผู้ขอ และทำงานในบริษัท สาขา)	กรณีนายจ้างเป็นผู้ขอ จะอนุญาตครั้ง แรกได้ 3 ปี หลังจากนั้นจะต้องขอ อนุญาตอยู่ปีต่อปี ส่วนการทำงานใน บริษัท สาขาจะ อนุญาตให้ตาม ระยะเวลาที่ขอ
6.	- การศึกษา และสันตนาการ (แยกเป็น ประเภท) 1. นักกีฬา 2. โครงการวัฒนธรรม 3. การแสดงละคร ภาพยนตร์ และ 4. การค้นคว้าวิจัย	ประเภท 1 ตามระยะเวลาที่แข่งขัน ประเภท 2 ไม่เกิน 30 วัน ประเภท 3 ไม่เกิน 6 เดือน ประเภท 4 ไม่เกิน 3 ปี หากไม่แล้ว เสร็จต้องขอต่อปีต่อปี

ลำดับ	วัตถุประสงค์ในการเข้าเมือง (ประเภทการตรวจลงตรา (Visa))	ระยะเวลาที่อนุญาตให้อยู่ในประเทศ สหรัฐอเมริกา
7.	- การเผยแพร่ทางศาสนา	ครั้งละ 1 ปี และจะพิจารณาให้อยู่ต่อได้ไม่เกิน 3 ปี
8.	- การอื่นๆ เช่น เป็นผู้ทำคุณความดีต่อประเทศ	ระยะเวลาตามความจำเป็น

ส่วนคนต่างด้าวที่สามารถเข้าประเทศสหรัฐอเมริกาโดยได้รับการยกเว้นไม่ต้องรับการตรวจลงตรา (Visa) นั้น จะต้องเป็นบุคคลผู้มีสัญชาติในกลุ่มประเทศ 28 ประเทศ เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสิงคโปร์ ประเทศบรูไน ฯลฯ แต่ทั้งนี้ผู้มีสัญชาติ ดังกล่าวจะต้องมีตัวเดินทางกลับ และจะอนุญาตให้อยู่ภายในระยะเวลาไม่เกิน 90 วัน

3.2.3 คุณสมบัติของบุคคลต้องห้ามเดินทางเข้าประเทศสหรัฐอเมริกา

กฎหมายคนเข้าเมืองและสัญชาติของสหรัฐอเมริกา ได้มีการกำหนดลักษณะต้องห้ามมิให้คนต่างด้าวเข้าเมืองไว้อย่างเข้มงวด เป็นต้นว่า ต้องมีหนังสือเดินทาง ต้องผ่านการตรวจสอบภูมิหลังของคนต่างด้าวก่อนการตรวจลงตรา (Visa) ว่าเคยมีพฤติกรรมหรือลักษณะต้องห้ามเข้ามาในประเทศแล้ว ยังต้องผ่านการตรวจร่างกายอีกด้วย นอกจากนี้กฎหมายยังได้กำหนดจำนวนคนเข้าเมืองสัญชาติต่างๆ ไว้แต่ละปีเป็นการถาวร (จนกว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงกฎหมายใหม่) ซึ่งคนต่างด้าวที่มีลักษณะเป็นบุคคลต้องห้ามเดินทางเข้าเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกานั้น สามารถแบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1) เป็นบุคคลต้องห้าม ณ คำนวณตรวจคนเข้าเมืองขณะเดินทางเข้าเนื่องจากบุคคลดังกล่าวไม่มีหนังสือเดินทาง หรือไม่เอกสารแทนหนังสือเดินทางที่ถูกต้องและสมบูรณ์อยู่ หรือไม่ได้รับการตรวจลงตราจากสถานทูตสหรัฐอเมริกาประจำประเทศของคนต่างด้าวนั้นก่อน กรณีเป็นบุคคลสัญชาติที่ต้องได้รับการตรวจลงตรา (Visa)

2) เป็นบุคคลต้องห้ามเนื่องจากภายหลังที่เดินทางเข้าประเทศสหรัฐอเมริกาแล้วได้กระทำความผิดตามกฎหมายภายในของประเทศสหรัฐอเมริกาหรือกรณีการอนุญาตให้อยู่ที่นั่นสิ้นสุดลง หรือถูกเพิกถอน หากคนต่างด้าวผู้ใดมีลักษณะเป็นคนที่ต้องห้ามตามที่กล่าวข้างต้น จะต้องถูกส่งตัวกลับหรือผลักดันให้เดินทางออกนอกประเทศสหรัฐอเมริกา

อย่างไรก็ตาม กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีบทบัญญัติพิเศษไว้กรณีหนึ่งว่า ในกรณีที่ผู้ซึ่งลักลอบเข้าเมือง โดยผิดกฎหมายเป็นสมาชิกของครอบครัวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา รัฐบาลของประเทศสหรัฐอเมริกาน่าจะเนรเทศหรือส่งคนต่าง

ตัวดังกล่าวกลับออกนอกประเทศไม่ได้ เพราะถือว่าเป็นการกระทำอันเป็นการขัดขวางการรวมตัวของสถาบันครอบครัว และจะต้องอนุญาตให้บุคคลดังกล่าวทำงานในประเทศสหรัฐอเมริกาได้โดยกำหนดให้ผู้ยื่นไปรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองภายในระยะเวลา 3-6 เดือน ตามที่กำหนด

3.2.4 การส่งตัวคนต่างด้าวกลับออกนอกประเทศสหรัฐอเมริกา

1) ขั้นตอนและวิธีการเกี่ยวกับการดำเนินการส่งกลับคนต่างด้าวตามกฎหมายคนเข้าเมืองและสัญชาติสหรัฐอเมริกา

เมื่อบุคคลต่างด้าวเดินทางเข้าประเทศสหรัฐอเมริกา แล้วบุคคลต่างด้าวดังกล่าวเป็นคนต้องห้าม ไม่ว่าจะเพราะได้กระทำความผิด หรือการอนุญาตสิ้นสุดหรือถูกเพิกถอน หรือเพราะเหตุใดๆ ทั้งนี้ไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยว หรือคนทำงาน หรือผู้มีถิ่นพำนักถาวรในสหรัฐอเมริกา โดยหลักแล้วจะต้องผ่านกระบวนการยุติธรรมตามกฎหมายคนเข้าเมืองและสัญชาติสหรัฐอเมริกา หากเป็นกรณีคดีอาชญากรรมที่ต้องมีการดำเนินคดีในชั้นศาล แต่บุคคลต่างด้าวไม่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายได้ กระทรวงยุติธรรมสหรัฐอเมริกา จะพิจารณาให้ความช่วยเหลือในการจัดหาทุนความ และรับผิดชอบค่าใช้จ่ายต่างๆ ให้ด้วย หากเป็นความผิดไม่อุกฉกรรจ์ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา อาจดำเนินการผลักดันออกนอกประเทศได้ แต่ถ้าเป็นโทษหนัก ก็ต้องได้รับการลงโทษก่อนแล้วจึงดำเนินการส่งตัวคนต่างด้าวกลับออกนอกราชอาณาจักร

2) การส่งคนต่างด้าวที่กระทำความผิดกลับออกนอกราชอาณาจักร

สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา มีนโยบายการส่งบุคคลต่างด้าวกลับออกนอกราชอาณาจักร โดยเร็วที่สุด การส่งกลับหรือการเนรเทศบุคคลต่างด้าวออกจากประเทศสหรัฐอเมริกา ณ ด้านตรวจคนเข้าเมือง มี 2 วิธี

(1) Expedited Removal Process สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา จะให้โอกาสผู้ที่เข้าข่ายต้องถูกส่งตัวกลับหรือเนรเทศเดินทางกลับประเทศของตนเองด้วยวิธี สมักใจ (Voluntary Departure) โดยไม่มีการลงโทษ ซึ่งหากบุคคลดังกล่าวสามารถรับภาระค่าใช้จ่ายในการเดินทางออกนอกประเทศสหรัฐอเมริกาได้เอง ระยะเวลาในการห้ามเข้าประเทศก็จะลดลงตามอัตราส่วน ซึ่งมีระบุไว้ในกฎหมายคนเข้าเมืองและสัญชาติสหรัฐอเมริกา

(2) Exclusion Process สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา จะพิจารณาว่ากรณีใดบ้างที่จะต้องให้มีการกักตัวไว้เพื่อรอการส่งกลับ โคนจะต้องกักตัวไว้รอการไต่สวนพิจารณาดำเนินคดีในชั้นศาล และหากผลการพิจารณาพบว่ามีความผิดจริง บุคคลต่างด้าวดังกล่าวจะต้องได้รับโทษตามคำสั่งศาลก่อน และเมื่อใกล้เวลาพ้นโทษ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจะต้องได้รับโทษตามคำสั่งศาลก่อน และเมื่อใกล้เวลาพ้นโทษ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา จะติดต่อขอให้สถานทูต หรือสถานกงสุลแล้วแต่กรณี ออกเอกสารการเดินทางให้รายละเอียด

ขั้นตอนการพิจารณาในส่วนของสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา ปรากฏตาม Act 239-Initiation of Removal Proceeding และ Act 240-Removal Proceedings ใน Chapter 4 ของ Immigration and Nationality Act ส่วนในกรณีของคนต่างด้าวที่ถือ Green Card โดยอาศัยอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย หากกระทำความผิดทางอาญา 2 ครั้ง ภายในระยะเวลา 5 ปี และถูกจับกุมตัวครั้งที่ 3 จะเข้าข่ายต้องถูกส่งตัวกลับหรือถูกเนรเทศกลับออกนอกประเทศ แต่หากคนต่างด้าวผู้กระทำความผิดอยู่อาศัยในประเทศสหรัฐอเมริกา อย่างไม่ต้องตามกฎหมาย สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง มีอำนาจที่จะส่งตัวกลับหรือเนรเทศออกนอกประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ทันที โดยไม่ต้องมีการไต่สวนดำเนินคดีในชั้นศาลก็ได้

กรณีของคนต่างด้าวที่ถูกส่งตัวกลับ หรือถูกเนรเทศออกนอกประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว ต่อมาได้พยายามลักลอบเข้าประเทศสหรัฐอเมริกาใหม่ เมื่อถูกจับกุมตัวสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง สามารถส่งตัวกลับหรือเนรเทศกลับออกไปใหม่ได้เลย โดยใช้คำสั่งส่งกลับหรือเนรเทศเดิม ทั้งนี้ไม่ต้องรอคำสั่งศาลใหม่อีกแต่อย่างใดในการตรวจอนุญาตเดินทางออกจากประเทศสหรัฐอเมริกานั้นจะมีการตรวจหนังสือเดินทางอีก แต่จะมอบหมายให้แต่ละสายการบินเป็นผู้นำ โดยสารออกนั้นบันทึกข้อมูลการเดินทางของบุคคลดังกล่าวไว้ในระบบคอมพิวเตอร์ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะหากมีการตรวจอนุญาตจะทำให้สิ้นเปลืองงบประมาณและบุคลากร โดยไร้ประโยชน์ ยกเว้นกรณีที่คนต่างด้าวดังกล่าวเป็นบุคคลที่รัฐบาลหรือทางราชการต้องการตัว หรือต้องจับกุม ก็จะมีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่รับผิดชอบเฉพาะ โดยตรงทำการสืบสวนสอบสวนและจับกุมก่อนที่คนต่างด้าวจะถูกส่งออกไปนอประเทศ

3.2.5 การดำเนินการอื่นๆ เกี่ยวกับการส่งตัวคนต่างด้าวออกไปนอประเทศสหรัฐอเมริกา

1) ข้อกล่าวหาคนต่างด้าวที่จะถูกส่งตัวกลับหรือเนรเทศออกนอกประเทศสหรัฐอเมริกา

หากพิจารณาแล้วเห็นว่าคนต่างด้าวทางเข้ามาในประเทศสหรัฐอเมริกา โดยไม่ต้องกฎหมาย สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา อาจพิจารณาให้บุคคลต่างด้าวกลับออกนอกประเทศโดยทันที โดยไม่ต้องมีการไต่สวนดำเนินคดีในชั้นศาล เช่น กรณีที่ผู้เดินทางเข้าเมืองโดยถือเอกสารเดินทางปลอม ไม่มีวีซ่าเข้าเมืองที่ถูกต้อง หรือพำนักอยู่ในประเทศเกินกำหนดหรือตั้งใจจะอยู่อาศัยในประเทศเป็นระยะเวลานาน เป็นต้น แต่หากในกรณีที่มีข้อมูลเชื่อได้ว่าผู้เดินทางเข้าเมืองมีส่วนเกี่ยวข้องกับอาชญากรรมประเภทต่างๆ เช่น การค้ายาเสพติด โสเภณี การก่อการร้าย เป็นต้น สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา จะกักตัวบุคคลต่างด้าวนั้นไว้เพื่อการสอบสวนดำเนินคดีต่อไป

2) ลักษณะการลงโทษ

สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา พยายามที่จะไม่กักกันคนต่างด้าวหากไม่จำเป็น แต่จะส่งออกนอกประเทศสหรัฐอเมริกา โดยเร็วที่สุดเท่าที่จะกระทำได้ กรณีที่ต้องมีการดำเนินคดี

อัตราการลงทุนขึ้นอยู่กับพิจารณาของศาล สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกาไม่มีบทลงโทษให้ใช้แรงงานแต่หากถูกจำคุกนักโทษอาจได้รับมอบหมายให้ทำงานเล็กน้อยๆ โดยมีค่าตอบแทนเพื่อซื้อของใช้ที่จะเป็นระหว่างจำคุก

3) การกักตัวคนต่างด้าวก่อนถูกส่งกลับหรือถูกเนรเทศ

เมื่อคนต่างด้าวได้รับโทษครบตามกำหนดเวลาแล้ว สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกาจะกักตัวบุคคลต่างด้าวไว้จนกว่าจะได้รับเอกสารการเดินทางจากสถานทูต หรือสถานกงสุล โดยกฎหมายสหรัฐอเมริกาไม่ได้ระบุระยะเวลาการปล่อยตัวนักโทษที่รับโทษครบตามกำหนดว่า จะต้องเดินทางออกนอกประเทศภายในระยะเวลาานานเท่าใด ทั้งนี้ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกาจะพยายามเร่งกระบวนการในการติดต่อขอให้สถานทูต หรือสถานกงสุลออกเอกสารการเดินทางให้โดยเร็วที่สุด เพื่อจะได้จัดส่งบุคคลต่างด้าวนั้นออกนอกประเทศโดยเร็ว อย่างไรก็ตาม แต่ละขั้นตอนก็ใช้เวลานานพอสมควรขึ้นอยู่กับระดับความร่วมมือของสถานทูตหรือสถานกงสุลของประเทศนั้นๆ ด้วย

อย่างไรก็ตาม ก่อนที่คนต่างด้าวซึ่งมีลักษณะต้องห้ามจะถูกส่งตัวกลับออกไปนอกประเทศ หากสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกาพิจารณาแล้วเห็นว่าอาจมีเหตุให้บุคคลดังกล่าวได้รับอันตรายต่อชีวิต เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองจะต้องกักตัวคนต่างด้าวไว้ในฐานผู้อพยพ โดยมีหน่วยงานที่รับผิดชอบเกี่ยวกับผู้อพยพ (Asylum Office) ทำหน้าที่รับคำร้องและพิจารณาคำร้องว่ามีอันตรายต่อชีวิตคนต่างด้าวนั้นๆ เพียงใด และหากเจ้าหน้าที่ไม่อนุญาตก็สามารถอุทธรณ์คำสั่งไปยังคณะกรรมการอุทธรณ์ (B.I.A. หรือ Board of Immigration Appeal) ได้ และให้ถือคำสั่งของคณะกรรมการดังกล่าวเป็นที่สุด

4) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับประเทศ

เกี่ยวกับเรื่องค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับประเทศนั้น กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของสหรัฐอเมริกา ได้กำหนดว่า ก่อนที่คนต่างด้าวจะเดินทางเข้ามาในประเทศ และขอรับการตรวจลงตรา (Visa) จะคนต่างด้าวจะต้องส่งเอกสารธนาคารหลักประกันว่าเมื่อได้รับการตรวจลงตรา (Visa) แล้วไปถึงสหรัฐอเมริกา ต่อมาคนต่างด้าวนั้นถูกส่งตัวกลับออกนอกประเทศด้วยเหตุที่กระทำความผิดหรือเป็นบุคคลต้องห้าม หรือเนื่องจากในขณะที่อยู่ที่ประเทศสหรัฐอเมริกาแล้วไม่มีรายได้เพียงพอก็สามารถนำเงินดังกล่าวดำเนินการเป็นค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับออกนอกประเทศได้

สำหรับในกรณีที่บุคคลต่างด้าวเดินทางกลับประเทศโดยความสมัครใจ (โดยไม่มีบทลงโทษ) ผู้เดินทางส่วนใหญ่เป็นผู้ออกค่าใช้จ่ายเอง โดยมีหลักประกันเป็นเงินจำนวนหนึ่งหมื่นห้าพันเหรียญสหรัฐต่อคน (เงินประกันดังกล่าวจะได้รับคืนเมื่อคนต่างด้าวนั้นเดินทางกลับถึงประเทศตนแล้ว) นอกจากนั้นในกรณีของคนต่างด้าวที่ได้รับโทษจำคุกครบกำหนด และมีคำสั่งถึงที่สุดให้เนรเทศ

หรือส่งตัวกลับออกไปนอกประเทศ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา จะเป็นผู้รับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการส่งกลับประเทศ รวมทั้งจัดส่งเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองควบคุมตัวนักโทษไปส่งยังประเทศปลายทางด้วย หากเป็นกรณีมีความจำเป็น เช่น ในกรณีที่เป็นนุคคลรุนแรง ก้าวร้าว ฯลฯ และบุคคลกรณีนี้จะไม่สามารถเดินทางกลับเข้าไปยังประเทศสหรัฐอเมริกาได้อีกเป็นระยะเวลา 15 ปี

ประเด็นเกี่ยวกับหน้าที่ความรับผิดชอบของเจ้าของยานพาหนะ หรือ ผู้ควบคุมพาหนะ นำบุคคลต้องห้ามเข้ามาในประเทศสหรัฐอเมริกา เจ้าของยานพาหนะหรือผู้ควบคุมพาหนะนั้นๆ จะต้องนำบุคคลต้องห้ามกลับออกไปจากประเทศสหรัฐอเมริกาโดยยานพาหนะดังกล่าว โดยไม่มีเงื่อนไขใดๆ ทั้งสิ้น

5) นโยบายหลักคั่นพิเศษกรณีไม่ต้องดำเนินคดี

สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา มีนโยบายให้บุคคลต่างด้าวเดินทางกลับประเทศโดยสมัครใจ โดยไม่มีบทลงโทษ ซึ่งส่วนใหญ่จะไม่มีปัญหาบุคคลต่างด้าวพยายามกลับเข้าประเทศสหรัฐอเมริกาอีก และสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกาสามารถตรวจสอบได้ หากมีผู้พยายามลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายซ้ำอีก ไม่ว่าจะเปลี่ยนไปเข้าทางด้านอื่น โดยการตรวจสอบลายพิมพ์นิ้วมือซึ่งบรรจุไว้ในฐานข้อมูลคอมพิวเตอร์ ซึ่งเชื่อมโยงกันทั่วประเทศ ในกรณีที่บุคคลต่างด้าวของประเทศที่ได้รับสิทธิยกเว้นวีซ่าเข้าสหรัฐอเมริกา ที่เคยกระทำความผิด อาจถูกพิจารณาไม่ให้เข้าประเทศเป็นระยะเวลา 5 ปี หรือ 10 ปี หรือไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าประเทศอีกเลยแล้วแต่ดุลพินิจของศาล

6) ผู้ถูกกักตัวต่างด้าวหลบหนี

หากนักโทษต่างด้าวพยายามหลบหนีและมีการทำร้ายเจ้าหน้าที่นักโทษต่างด้าวดังกล่าวจะต้องถูกพิจารณาลงโทษ หากเจ้าหน้าที่มีส่วนทำให้นักโทษต่างด้าวหลบหนี จะมีการสอบสวนและดำเนินการตามระเบียบ

7) การปล่อยตัวชั่วคราวคนต่างด้าวระหว่างที่มีการกักตัวก่อนส่งกลับ

สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา จะอนุญาตให้บุคคลต่างด้าวที่พ้นโทษแล้ว กลับออกไปใช้ชีวิตประจำวันภายนอกสถานที่กักตัวได้ ในกรณีที่พิจารณาแล้วเห็นว่าคนต่างด้าวไม่หลบหนี ไม่เป็นภัยต่อชุมชน และมีความเสี่ยงน้อย (Low Risk) และจะพิจารณาในกรณีที่คนต่างด้าวพ้นโทษแล้วเป็นเวลานาน แต่ยังไม่ได้รับเอกสารเดินทางกลับประเทศจากสถานทูต หรือสถานกงสุล ทั้งนี้คนต่างด้าวที่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวต้องรายงานตัวต่อเจ้าหน้าที่ภายในระยะเวลาที่กำหนด

8) ผู้ถูกกักตัวต่างด้าวเจ็บป่วย หรือเสียชีวิตระหว่างที่ถูกกักตัว

สถานที่กักตัวคนต่างด้าวของประเทศสหรัฐอเมริกา มีบริการด้านสาธารณสุข ด้านการแพทย์แก่ผู้ถูกกักตัวที่เจ็บป่วย กรณีที่ผู้พ้นโทษรอการส่งตัวกลับประเทศเจ็บป่วย

สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา จะให้การรักษาพยาบาลคนต่างด้าวจนกว่าผู้ป่วยจะอยู่ในสภาพที่พร้อมเดินทางได้ จึงจะส่งตัวกลับออกไปนอกประเทศ

หากนักโทษต่างด้าวเสียชีวิตระหว่างที่ได้รับโทษ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา จะแจ้งให้สถานทูต หรือสถานกงสุล ทราบเพื่อติดต่อญาติให้ดำเนินการกับศพผู้เสียชีวิต หากผู้เสียชีวิตไม่มีญาติที่สามารถติดต่อได้ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา จะส่งศพให้ส่วนราชการที่เกี่ยวข้องของสหรัฐอเมริกาดำเนินการตามความเห็นสมควร

9) ระยะเวลาห้ามกลับเข้าประเทศสหรัฐอเมริกาหลังถูกส่งตัวกลับหรือเนรเทศ

กรณีคนต่างด้าวกลับออกนอกประเทศโดยสมัครใจ และไม่มีกรลงโทษในคดีที่ไม่ร้ายแรง และตามที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา พิจารณาอนุญาตได้ จะเดินทางกลับเข้าสหรัฐอเมริกา เมื่อใดก็ได้ หากมีเอกสารการเดินทางและได้รับวีซ่าเข้าประเทศอย่างถูกต้อง ทั้งนี้ ระยะเวลาห้ามเข้าประเทศสหรัฐอเมริกาขึ้นอยู่กับลักษณะของการกระทำความผิด

คนต่างด้าวของประเทศที่มีความตกลงยกเว้นการตรวจลงตรากับประเทศสหรัฐอเมริกา แต่เคยกระทำความผิดและถูกส่งตัวกลับหรือถูกเนรเทศกลับประเทศ ศาลจะเป็นผู้กำหนดระยะเวลาการห้ามเข้าประเทศเป็นรายๆ ไป แล้วแต่ความรุนแรงของการกระทำความผิด และหากต้องการกลับเข้าประเทศสหรัฐอเมริกาอีก ต้องยื่นเรื่องขอได้รับสิทธิการยกเว้นการตรวจลงตราใหม่อีกครั้งหนึ่ง (Visa Waiver) ส่วนคนต่างด้าวของประเทศที่ไม่มีความตกลงเรื่องการยกเว้นวีซ่า ที่กระทำความผิดและถูกดำเนินคดีในชั้นศาล เมื่อถูกส่งตัวกลับหรือถูกเนรเทศกลับประเทศไปแล้ว ศาลจะเป็นผู้กำหนดระยะเวลาห้ามเข้าประเทศเป็นรายๆ ไป และจะต้องยื่นคำร้องขอวีซ่าเข้าประเทศสหรัฐอเมริกาตามระเบียบ

3.2.6 หน่วยงานในการดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา

หน่วยงานสำคัญของรัฐบาลที่ทำหน้าที่ตามกฎหมายการเข้าเมือง ได้แก่

1) กระทรวงการต่างประเทศ และสถานทูต/สถานกงสุลในสังกัดทั่วโลก

การเดินทางเข้าประเทศสหรัฐอเมริกาของคนต่างชาตินั้น กระบวนการเข้าเมืองจะเริ่มต้นที่สถานกงสุลหรือสถานทูตสหรัฐเป็นหลัก เอกสารวีซ่า (Visa) ทุกอย่างไม่ว่าจะเป็นการชั่วคราวหรือระยะยาวจะเริ่มต้นออกให้จากสถานทูต/สถานกงสุล

2) หน่วยตรวจคนเข้าเมืองและแปลงสัญชาติ (Immigration and Naturalization Service หรือ INS)

หน่วยงานนี้เป็นหน่วยงานตรวจคนเข้าเมืองที่สังกัดอยู่กับกระทรวงยุติธรรม มีฐานะเช่นเดียวกับองค์การของรัฐบาลกลางส่วนใหญ่ โดยกฎเกณฑ์ของหน่วยตรวจคนเข้าเมืองจะใช้

ในรูปแบบเดียวกันทั่วทั้งประเทศไม่ว่าจะตั้งอยู่ในมลรัฐใด มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับกฎหมาย การเข้าเมืองของประเทศสหรัฐอเมริกา มีสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองอยู่มลรัฐต่างๆ และทุกแห่งจะมี อำนาจเท่าเทียมกัน ในกรณีที่คนต่างด้าวเชื่อว่าไม่ได้รับความเป็นธรรม ในการทำหน้าที่ของหน่วย ตรวจคนเข้าเมือง ก็สามารถที่จะแก้ไขได้โดยการอุทธรณ์ต่อสำนักงานหน่วยคนเข้าเมืองประจำ ภูมิภาค นอกจากนั้น ยังสามารถที่จะอุทธรณ์ขั้นต่อไปยังคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์เรื่องการ เข้าเมือง (Board of Immigration Appeals) ในกรุงวอชิงตันได้อีกด้วย และหากการอุทธรณ์ร้องเรียน ต่อฝ่ายบริหารแล้วไม่เป็นผล ยังมีระบบศาลของรัฐบาลกลางสหรัฐ เปิดช่องไว้สำหรับคนต่างด้าว ที่คิดว่าไม่ได้รับความเป็นธรรมจากหน่วยตรวจคนเข้าเมืองอีก

3) กระทรวงแรงงานสหรัฐ

กระทรวงแรงงานของประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นหน่วยงานหลักของรัฐบาล เช่นเดียวกับกระทรวงต่างประเทศและกระทรวงยุติธรรม โดยกระทรวงแรงงานจะมีหน้าที่ ดำเนินการเกี่ยวกับการพิจารณาคำขอของคนต่างด้าวเพื่อขออนุญาตมาทำงานในประเทศสหรัฐอเมริกา นอกจากนั้น คนต่างด้าวจะต้องได้รับความเห็นชอบจากกระทรวงแรงงานด้วยเมื่อขอวีซ่าเข้าเมือง ชั่วคราว หรือขอใบอนุญาตให้ทำงานชั่วคราว หรือในกรณีของการเข้ามาอยู่ประจำก็จะต้องได้รับ อนุญาตจากกระทรวงแรงงานอีกเช่นกันว่าให้คนต่างด้าวได้รับอนุญาตให้มาทำงานประจำได้ การอนุญาตดังกล่าวทำโดยรูปของใบรับรองให้ทำงาน (Labor Certification)

นอกจากนั้นยังมีหน่วยงานอื่นๆ เช่น กระทรวงสาธารณสุข และทรัพยากรมนุษย์ หรือ สภภาพแรงงานต่างๆ ที่เป็นองค์กรของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา ในการใช้บังคับกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมือง และแปลงสัญชาติ

3.2.7 ผลเสียหายและสภาพปัญหาของการเข้าเมือง

ปัญหาที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา ประสบจากบุคคลต่างด้าวที่กระทำ ความผิดในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้แก่ การที่จะต้องจัดสรรงบประมาณและบุคลากร เพื่อดำเนินการ กับบุคคลต่างด้าวผู้กระทำความผิด และการประสานงานกับรัฐบาลของประเทศต่างๆ ในการออก เอกสารการเดินทางกลับประเทศ ซึ่งบางครั้งประสบปัญหาความล่าช้าในการออกเอกสาร ทำให้ รัฐบาลสหรัฐอเมริกาต้องรับภาระค่าใช้จ่ายเนิ่นนานออกไปอีก นอกจากนี้ ยังมีปัญหาไม่สามารถ ส่งตัวกลับหรือเนรเทศบุคคลต่างด้าวออกนอกประเทศได้ เนื่องจากไม่มีประเทศใดยินดีรับกลับ

ขณะนี้ สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา กำลังร่วมกับกระทรวงต่างประเทศ สหรัฐอเมริกา พิจารณาเรื่องที่จะไม่ออกวีซ่า หรือคงให้ความช่วยเหลือแก่ประเทศที่ไม่ให้ ความร่วมมือในการออกเอกสารการเดินทางให้บุคคลต่างด้าวผู้พ้นโทษเดินทางกลับเข้าประเทศ หรือออกเอกสารล่าช้าอีกด้วย

3.2.8 ผลกระทบต่อบุคคลต่างด้าว

บุคคลต่างด้าวผู้ถูกส่งตัวกลับหรือถูกเนรเทศอาจไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าประเทศสหรัฐอเมริกาอีกเป็นระยะเวลาหนึ่ง หรือไม่ได้รับอนุญาตให้เข้าประเทศอีกเลยตามแต่ศาลจะพิจารณา ซึ่งในประเด็นด้านสิทธิมนุษยชนนั้น ประเทศสหรัฐอเมริกาไม่มีนโยบายใช้ความรุนแรงหรือทำร้ายทรมานผู้กระทำผิดโดยเด็ดขาด หากบุคคลต่างด้าวกระทำผิดกฎหมายของสหรัฐอเมริกา และถูกจับกุมหรือถูกคุมขัง จึงไม่ถือเป็นปัญหาด้านสิทธิมนุษยชน และศาลตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกาจะถือว่าเป็นการพิจารณาคดีประเภทที่มีโทษคืออาชญากรรม (Non-Criminal Case) ดังนั้นจะไม่มีการใช้ทนายในการว่าความให้ในศาล แต่จะมีล่ามแปลเพื่อช่วยสื่อสารภาษาให้บุคคลต่างด้าวนั้นเข้าใจ และพิจารณาคดีได้โดยราบรื่น เมื่อศาลตรวจคนเข้าเมืองสหรัฐอเมริกา พิจารณาให้เนรเทศออกนอกประเทศสหรัฐอเมริกาแล้ว หากบุคคลนั้นต้องการอุทธรณ์ จะสามารถยื่นอุทธรณ์ได้ต่อ Board of Immigration Appeal รวมทั้งต้องผ่านการพิจารณาของ Federal Court ด้วย ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว

3.3 กฎหมายควบคุมการเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่น

3.3.1 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่น

ในทศวรรษที่ 20 สภาพเศรษฐกิจของประเทศญี่ปุ่นได้ขยายตัวในลักษณะแบบผสม จำนวนแรงงานต่างด้าวในประเทศญี่ปุ่นได้เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว รัฐบาลญี่ปุ่นจึงมีนโยบายไม่เปิดรับแรงงานต่างด้าว และมีการปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับคนเข้าหรือออกนอกราชอาณาจักร และการรับรองสถานภาพผู้ลี้ภัย ใช้บังคับอยู่ คือ กฎหมายควบคุมการเข้าเมืองและผู้ลี้ภัย ปี 1990 (Immigration Control and Refugee Recognition Act & The Alien Registration Law 1990) และกฎหมายการลงทะเบียนคนต่างด้าว ซึ่งเป็นกฎหมายหลักของการเข้าออกเมืองสำหรับประเทศญี่ปุ่น กฎหมายดังกล่าวเป็นกฎหมายที่บัญญัติขึ้นเพื่อการดำเนินการควบคุมดูแลการเข้าออกประเทศและการพำนักอาศัยชั่วคราวของชาวชาติในประเทศญี่ปุ่น ชาวต่างชาติที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาในประเทศจะต้องปฏิบัติตามเงื่อนไขของสถานที่ตนได้รับ และพำนักอยู่ได้ภายในระยะเวลาที่กำหนด ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับแต่ละประเภทของสถานที่ที่ชาวต่างชาติได้รับ เช่น สามารถทำงานได้ในขอบเขตที่กำหนดไว้ในสถานะการพำนักอยู่ คือ กิจการด้านการทูต กิจการราชการ ศิลปะ ศาสนา และสื่อมวลชน เป็นต้น ส่วนในกรณีที่ไม่สามารถทำงานได้ คือ เป็นนักศึกษา การศึกษาในโรงเรียน การฝึกอบรมดูงาน การพักอาศัยอยู่กับครอบครัว เป็นต้น แต่เนื่องจากในปัจจุบันมีชาวต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศญี่ปุ่นเป็นจำนวนมาก และส่วนหนึ่งได้ลักลอบเข้าเมืองมาโดยผิดกฎหมาย ก่อให้เกิดปัญหาต่อรัฐบาลญี่ปุ่นเป็นอย่างมาก จนกระทั่งในปี ค.ศ. 1990 รัฐบาลญี่ปุ่นได้แก้ไข

พระราชบัญญัติคนเข้าเมืองใหม่ โดยได้กำหนดให้บรรดาข้าราชการทุกคนมีหน้าที่สอดส่องและรายงานให้ทางการทราบถึงคนต่างชาติที่ตนได้พบว่ามีอยู่ในประเทศ การดำเนินงานของกรมตรวจคนเข้าเมืองนั้น มีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดกับกระทรวงแรงงาน กระทรวงการต่างประเทศ และตำรวจท้องถิ่น นอกจากนี้ ในส่วนของบทบัญญัติของกฎหมายยังได้แก้ไขถึงลักษณะความผิด และบทกำหนดโทษที่จะเอาผิดต่อผู้กระทำกฎหมายยังได้แก้ไขถึงลักษณะความผิด และบทกำหนดโทษที่จะเอาผิดต่อผู้กระทำความผิดในหลายกรณี เช่น ในส่วนของกฎหมายควบคุมการเข้าเมืองและผู้ลี้ภัยนั้น ได้มีการบัญญัติห้ามคนต่างชาติที่ต้องโทษและถูกเนรเทศเดินทางเข้าประเทศญี่ปุ่นเป็นเวลาอย่างน้อย 5 ปี (กฎหมายเดิมกำหนดไว้ 1 ปี) หรือกรณีนายจ้างที่รับชาวต่างประเทศที่เป็นแรงงานผิดกฎหมายเข้าทำงาน ผู้ที่ส่งเสริมให้มีการจ้างแรงงานผิดกฎหมาย หรือนายหน้าจัดหางานให้กับแรงงานต่างชาติ ต้องได้รับโทษ จำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 2 ล้านบาท หรือทั้งจำปรับ ส่วนในกฎหมายลงทะเบียนคนต่างด้าวนั้นก็ได้มีการยกเลิกการพิมพ์ลายนิ้วมือคนต่างด้าวในการลงทะเบียน และให้ใช้การลงนาม (ลงลายมือชื่อแทน) เป็นต้น

จากความเปลี่ยนแปลงของชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศญี่ปุ่น ซึ่งส่วนใหญ่จะมีวัตถุประสงค์ในการเข้ามาเพื่อทำงานเป็นแรงงานต่างชาติ ส่งผลให้มีชาวต่างชาติที่พำนักอยู่ในประเทศญี่ปุ่นมีทั้งที่เป็นชาวต่างชาติที่เดินทางมาโดยชอบด้วยกฎหมาย และไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นจำนวนมาก กลุ่มแรงงานต่างชาติที่ผิดกฎหมายนี้ทางรัฐบาลญี่ปุ่นได้ให้คำจำกัดความว่า หมายถึง บุคคลที่ประกอบกิจการงานอันเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายคนเข้าเมืองแห่งประเทศญี่ปุ่น ผู้ที่เป็นแรงงานผิดกฎหมาย ซึ่งต้องรับโทษตามที่บัญญัติไว้สำหรับความผิดนั้นๆ ได้แก่

- 1) ผู้ที่เข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย
- 2) ผู้ที่เดินทางถึงประเทศญี่ปุ่นอย่างผิดกฎหมาย
- 3) ผู้ที่อยู่เกินกำหนดระยะเวลาที่ได้รับอนุญาต
- 4) ผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ทำกิจการงานที่นอกเหนือไปจากสถานภาพที่ได้รับ
- 5) ผู้ที่ทำกิจการงานอย่างอื่นที่ต่างไปจากเงื่อนไขการเข้ามายังประเทศญี่ปุ่น

บุคคลต่างชาติหรือกลุ่มบุคคลต่างชาติดังกล่าวข้างต้น เป็นผู้ซึ่งกระทำความผิดตามกฎหมายของประเทศญี่ปุ่น และจะต้องถูกดำเนินคดีอาญา จากนั้นก็จะถูกส่งตัวกลับออกนอกประเทศญี่ปุ่น ซึ่งหลักจากที่กฎหมายฉบับใหม่มีผลบังคับใช้ รัฐบาลญี่ปุ่นและเจ้าหน้าที่ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่น (นิวกัง) ได้รณรงค์จับกุมคนต่างชาติที่เดินทางเข้าเมืองและพำนักอยู่โดยผิดกฎหมายอย่างเข้มงวดและจริงจังยิ่งขึ้น เนื่องจากมีกฎหมายออกมารองรับการดำเนินคดีแล้ว ในทางปฏิบัติเมื่อกฎหมายใหม่มีผลบังคับใช้แม้คนต่างชาติที่กระทำผิดกฎหมายควบคุมคนเข้าเมืองจะไปมอบตัว รัฐบาลญี่ปุ่นก็ไม่มีนโยบายที่จะผลักดันกลับ โดยไม่มีการดำเนินคดี

แต่คนต่างชาติดังกล่าวจะถูกดำเนินคดีตามกฎหมาย ถูกจำคุก หรือใช้แรงงาน เสียเงินค่าปรับ ในระหว่างขั้นตอนการดำเนินการตามกฎหมายข้างต้น คนต่างชาติจะถูกควบคุมกักขังระยะหนึ่ง ระหว่างรอการดำเนินคดี อันเป็นผลให้ถูกจำกัดสิทธิเสรีภาพ และสิทธิมนุษยชนได้ การที่คนต่างชาติ เข้ามอบตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจนั้น คงมีเหตุผลเป็นเพียงเหตุให้ได้รับการลดหย่อนผ่อนโทษ ตามกฎหมายเท่านั้น

3.3.2 การควบคุมคนต่างด้าวที่เดินทางเข้ามา และออกนอกประเทศญี่ปุ่น

ภายใต้นโยบายพื้นฐานของรัฐบาลญี่ปุ่นเกี่ยวกับมาตรฐานการตรวจสอบสถานะการพำนัก อยู่ในประเทศได้มีการพิจารณาถึงหลักการรับคนต่างด้าวเข้าประเทศอย่างระมัดระวัง โดยตระหนักถึง ผลกระทบที่จะมีขึ้นในวงกว้างที่มีต่อเศรษฐกิจและสังคมของประเทศญี่ปุ่น และถือเอาความ เห็นชอบของประชาชนเป็นหลัก ซึ่งในการดำเนินการควบคุมดูแลการเข้าออกประเทศและการ พำนักอยู่ของชาวต่างชาติขึ้นอยู่กับกฎหมายควบคุมการเข้ามาหรือออกไปนอกราชอาณาจักร และการรับรองสถานภาพผู้ลี้ภัยตามกฎหมายดังกล่าว ได้มีการจัดระบบสถานะการพำนักอยู่ โดย ชาวต่างชาติที่มีสถานะพำนักอยู่อาจเข้ามาในฐานะเป็นผู้ทำกิจการงานหรือเป็นผู้อาศัยก็ได้ ซึ่งปัจจุบัน แบ่งสถานการณพำนักอยู่ออกเป็น 27 ประเภท

ชาวต่างชาติหรือคนต่างด้าวซึ่งได้รับอนุญาตให้เข้ามาในประเทศญี่ปุ่นจะต้องปฏิบัติตาม เงื่อนไขของสถานภาพที่ตนได้รับและพำนักอยู่ได้ภาพในระยะเวลาที่กำหนด กล่าวคือ ขึ้นอยู่กับ แต่ละประเภทของสถานภาพที่ได้รับก็ให้ปฏิบัติไปตามนั้นและการพิจารณาอนุญาตให้มีสถานการ พำนักอยู่ได้หรือไม่ จะไม่มีการจำกัดจำนวนคนและไม่คำนึงถึงวิธีการในการทดสอบของ ตลาดแรงงาน

การพิจารณาว่าประเภทสถานการณพำนักอยู่ที่ชาวต่างชาติหรือคนต่างด้าวได้รับนั้น อาจ แยกได้เป็น 2 ลักษณะ คือ

1) สถานการณพำนักอยู่ที่ขึ้นอยู่กับกิจการงาน ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 3 กรณี อันได้แก่

(1) สามารถทำงานได้ในขอบเขตที่กำหนดไว้ในสถานการณพำนักอยู่ เช่น การทูต (นักการทูต) กิจราชการ (เจ้าหน้าที่องค์การระหว่างประเทศ) ศาสตราจารย์ (อาจารย์มหาวิทยาลัย) ศิลปะ (นักดนตรี ผู้สร้างภาพยนตร์) ศาสนา (ผู้สอนศาสนา) สื่อมวลชน (นักข่าว ช่างภาพ ต่างประเทศ) การลงทุน-การบริการ (พนักงานบริษัทลงทุนต่างชาติ) กฎหมาย-การบัญชี (ทนายความ ผู้ตรวจสอบบัญชี) การแพทย์ (แพทย์ หรือทันตแพทย์) การวิจัย (นักวิจัย) การศึกษา (อาจารย์สอนภาษาต่างประเทศในโรงเรียนมัธยมต้น มัธยมปลาย) เทคโนโลยี (System Engineer) ความรู้ทางวัฒนธรรม-กิจการต่างประเทศ ธุรกิจบันเทิง (นักเต้น ดารา นักร้อง นักกีฬา) ผู้ชำนาญการ (พ่อครัวอาหารต่างชาติ ผู้ฝึกสอนกีฬา ผู้ชำนาญการกระบวนการผลิตอัญมณี)

(2) กิจการงานที่ไม่สามารถทำได้ เช่น กิจกรรมทางวัฒนธรรม การพำนักอาศัยระยะสั้น นักศึกษาต่างชาติ การศึกษาในโรงเรียน การฝึกอบรมงาน หรือการพักอาศัยอยู่กับครอบครัว

(3) กิจการงานที่สามารถพิจารณาตัดสินให้ทำงานได้หรือไม่ จากรายละเอียดใบอนุญาตที่ชาวต่างชาติหรือคนต่างด้าวแต่ละคนได้รับ เช่น กิจกรรมพิเศษ (Working Holiday หรือ นักเรียนฝึกความสามารถเฉพาะด้าน)

2) สถานการณ์พำนักอยู่ที่ขึ้นอยู่กับสถานภาพและตำแหน่ง ในกรณีนี้จะไม่มีการจำกัดกิจกรรม เช่น สถานะภาพพำนักของผู้พำนักอาศัยถาวร คู่สมรสคนญี่ปุ่นคู่สมรสผู้พำนักอาศัยถาวร หรือกรณีผู้พำนักอาศัยชั่วคราว (ผู้สืบเชื้อสายชาวญี่ปุ่นรุ่นที่ 3)

อย่างไรก็ตาม สถานการณ์พำนักอยู่ที่ไม่สามารถทำงานได้ เช่น (นักศึกษาต่างชาติ) และ (การศึกษาในโรงเรียน) หากได้รับอนุญาตให้ทำงานนอกเหนือสถานภาพก็สามารถทำงานได้ในขอบเขตที่ได้รับอนุญาต โดยจะคำนึงถึงผลกระทบที่มีต่ออุตสาหกรรมในประเทศ และชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนเป็นหลัก เรียกมาตรฐานการตรวจสอบชนิดนี้ว่า “มาตรฐานการตรวจสอบในกรณีเข้าประเทศ” ส่วนการขอขยายเวลาในการพำนักอยู่ของชาวต่างชาติหรือคนต่างด้าวที่ต้องการขอขยายเวลาในการพำนักอยู่จะต้องขออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม โดยยื่นคำร้องขอขยายเวลาในการพำนักอยู่ก่อนครบกำหนดระยะเวลาที่ตนเองได้รับอนุญาตไว้เดิม และหากชาวต่างชาติหรือคนต่างด้าวต้องการยกเลิกประเภทสถานะการพำนักที่มีอยู่เดิมไปเป็นประเภทอื่น โดยการเปลี่ยนประเภทสถานะการพำนักอยู่ ชาวต่างชาติหรือคนต่างด้าวจะต้องขออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมก่อนเช่นเดียวกัน เช่น กรณีของนักศึกษาต่างชาติที่ประสงค์จะอยู่ทำงานในบริษัทญี่ปุ่นต่อ หลังจากจบการศึกษาแล้ว เป็นต้น

นอกจากนั้น ในการขออนุญาตทำกิจการงานที่อยู่นอกเหนือสถานภาพที่ชาวต่างชาติหรือคนต่างด้าวได้รับ เนื่องจากชาวต่างชาติหรือคนต่างด้าวมีความประสงค์ที่จะทำกิจการงานที่มีรายได้หรือผลตอบแทนนอกเหนือสถานภาพที่ตนได้รับอยู่เดิมชาวต่างชาติหรือคนต่างด้าวนั้นจะต้องขออนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมก่อน หากมีการพิจารณาเห็นชอบว่าเหมาะสมและอยู่ในขอบเขตที่กระทำได้ ไม่เป็นอุปสรรคต่อการปฏิบัติงานในสถานภาพเดิมของชาวต่างชาติหรือคนต่างด้าวผู้นั้นรัฐมนตรีก็นำคำสั่งอนุญาต ตัวอย่างเช่น ชาวต่างชาติหรือคนต่างด้าวที่มีสถานภาพเป็นนักศึกษาต่างชาติ หรือเป็นนักเรียนที่เข้าศึกษาในโรงเรียนหากต้องการทำงานพิเศษจำเป็นต้องขอรับใบอนุญาตการทำงานนอกเหนือสถานภาพ และเมื่อได้รับใบอนุญาตแล้วชาวต่างชาติหรือคนต่างด้าวที่อาศัยอยู่ในฐานะนักศึกษา สามารถทำงานพิเศษได้ 28 ชั่วโมง ต่อ 1 สัปดาห์ และในกรณีนักเรียนที่เข้าศึกษาในโรงเรียนสามารถทำงานพิเศษได้ 4 ชั่วโมง ต่อ 1 วัน เป็นต้น

จากสถานการณ์ในปัจจุบันต่อการเปลี่ยนแปลงของจำนวนชาวต่างชาติหรือคนต่างด้าว ในประเทศญี่ปุ่นส่งผลกระทบต่อการควบคุมการเข้าออกของคนต่างด้าว ซึ่งโดยสภาพแล้วพบว่า ชาวต่างชาติหรือคนต่างด้าวที่เดินทางเข้าประเทศญี่ปุ่นจะมีอยู่ใน 2 ลักษณะใหญ่ คือ คนต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาโดยชอบด้วยกฎหมาย และคนต่างด้าวที่เดินทางเข้ามาโดยผิดกฎหมาย ในส่วนของ กลุ่มคนในลักษณะหลังนั้นจะต้องถูกดำเนินคดีอาญาและส่งตัวกลับออกนอกประเทศญี่ปุ่น

3.3.3 การส่งตัวคนต่างด้าวกลับออกนอกประเทศญี่ปุ่น

1) ลำดับขั้นตอนวิธีการส่งตัวกลับคนต่างด้าวของประเทศญี่ปุ่น

การที่ประเทศญี่ปุ่นจะส่งคนต่างชาติ หรือคนต่างด้าวกลับออกนอกประเทศญี่ปุ่นนั้น เริ่มต้นจากคนต่างด้าวที่อยู่ในประเทศญี่ปุ่นได้กระทำความผิด โดยเข้าเมืองอย่างผิดกฎหมาย เดินทางถึงประเทศญี่ปุ่นอย่างผิดกฎหมาย หรือ เป็นผู้ที่อยู่เกินกำหนดระยะเวลาที่ได้รับอนุญาต หรือ เป็นผู้ที่ไม่ได้รับอนุญาตให้ทำกิจการงานที่นอกเหนือไปจากสถานภาพที่ได้รับหรือเป็นผู้ที่ ทำกิจการงานอย่างอื่นที่ต่างไปจากเงื่อนไขการเข้ามายังประเทศญี่ปุ่น โดยกฎหมายควบคุมการเข้าเมือง และการรับรองสถานภาพผู้อพยพ มาตรา 24 ระบุว่าบุคคลต่างด้าวซึ่งมีสถานภาพตรงตาม ข้อกำหนดต่างๆ ในมาตรา 24 จะต้องออกจากประเทศญี่ปุ่น ซึ่งตามปกติแล้วคนต่างด้าวดังกล่าว จะต้องเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมทางอาญาของประเทศญี่ปุ่น ต้องตกเป็นผู้ต้องหาและถูกควบคุม ตัวเพื่อส่งกลับ มีเจ้าพนักงานจากกองตรวจคนเข้าเมืองมาทำการสอบสวนความผิด หากไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวก็จะถูกส่งตัวไปยังสำนักงานตรวจสอบคนเข้าเมืองกักตัวไว้ เพื่อพิจารณา ตรวจสอบอีกครั้งหนึ่ง จนสำนักงานตรวจสอบคนเข้าเมืองได้ตรวจสอบแล้วมีคำสั่งให้ส่งตัวคนต่างด้าว กลับออกไปนอกประเทศญี่ปุ่น สำหรับบุคคลต่างด้าวที่ระบบหมายสั่งในขั้นตอนสุดท้ายให้ออก จากประเทศญี่ปุ่นจะต้องถูกส่งตัวไปยังประเทศที่ระบุในกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่น ตามมาตรา 53 ข้อ 1 หรือ ข้อ 2

สำหรับลำดับขั้นตอนในการดำเนินการเพื่อส่งตัวคนต่างด้าวกลับออกไปนอก ประเทศญี่ปุ่นนั้น พอสรุปได้เป็น 3 ลักษณะ คือ

(1) การดำเนินการสอบสวนโดยเจ้าหน้าที่ควบคุมและป้องกันการเข้าเมือง และกักตัว ผู้ต้องสงสัยว่ากระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่น (ตามบทบัญญัติ มาตรา 27-44)

(2) การตรวจสอบรายละเอียดโดยเจ้าหน้าที่ตรวจสอบ กองตรวจคนเข้าเมือง และการสอบความด้วยปากเปล่าโดยเจ้าหน้าที่สอบความพิเศษ ก่อนที่จะเสนอรัฐมนตรีว่าการกระทรวง ยุติธรรมพิจารณาอนุมัติ (ตามบทบัญญัติกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่น มาตรา 45-50)

(3) การออกหมายสั่งส่งคนต่างด้าวออกนอกประเทศญี่ปุ่น (ตามกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่น มาตรา 51-59)

2) กระบวนการคัดค้านหรืออุทธรณ์คำสั่งการส่งตัวคนต่างด้าวกลับออกนอกประเทศญี่ปุ่น

ในระหว่างนี้คนต่างชาติหรือคนต่างด้าวสามารถที่จะคัดค้านคำสั่ง หรือ อุทธรณ์คำสั่งการอนุญาตให้ส่งกลับได้ แต่ถ้าคนต่างชาติหรือคนต่างด้าวยอมรับคำสั่งสำนักงานตรวจสอบคนเข้าเมืองอนุญาตให้ส่งกลับ สำนักงานตรวจสอบคนเข้าเมืองก็จะออกคำสั่งให้ส่งตัวกลับ แล้วดำเนินการส่งตัวกลับตามกฎหมาย รวมตลอดถึงกรณีที่คนต่างชาติหรือคนต่างด้าวที่ได้รับการปล่อยชั่วคราวหลังจากถูกจับกุมแล้ว แล้วต่อมาได้มีการดำเนินการส่งตัวกลับตามคำสั่งศาล คนต่างชาติหรือคนต่างด้าวก็จะถูกส่งตัวกลับตามกฎหมายเช่นเดียวกัน โดยในช่วงที่จะส่งตัวคนต่างด้าวกลับนั้นอาจมีการอนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราว ได้เป็นกรณีพิเศษอีก

กรณีที่มีคัดค้าน หรืออุทธรณ์คำสั่งของสำนักงานตรวจสอบคนเข้าเมือง (อุทธรณ์คำสั่งด้วยวาจาก็ได้) ทางกองตรวจสอบพิเศษก็จะทำการสอบปากเปล่าแล้วพิจารณาออกคำสั่งโดยกองตรวจสอบพิเศษว่า ควรจะเพิกถอนคำสั่งอนุญาต หรือเห็นด้วยกับคำสั่งอนุญาตให้ส่งตัวกลับ ถ้าหากกองตรวจสอบพิเศษได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าควรจะเพิกถอนคำสั่งอนุญาตส่งตัวกลับของสำนักงานตรวจสอบคนเข้าเมืองกองตรวจสอบพิเศษก็จะปล่อยตัวคนต่างชาติหรือคนต่างด้าวแล้วให้พำนักอยู่ในประเทศญี่ปุ่นต่อไป แต่ถ้ากองตรวจสอบพิเศษเห็นว่าคำสั่งอนุญาตให้ส่งตัวกลับคนต่างชาติ หรือ คนต่างด้าวของสำนักงานตรวจสอบคนเข้าเมืองนั้นถูกต้องแล้ว กองตรวจสอบพิเศษก็จะแจ้งผลการพิจารณาให้คนต่างชาติหรือคนต่างด้าวทราบ หากคนต่างชาติหรือคนต่างด้าวยอมรับคำสั่ง ก็จะมีการดำเนินการออกคำสั่งส่งตัวกลับ แล้วดำเนินการส่งตัวกลับตามกฎหมาย แต่ถ้าคนต่างชาติหรือคนต่างด้าวคัดค้านคำสั่งของกองตรวจสอบพิเศษ โดยการอุทธรณ์เป็นหนังสือยื่นคำแถลงคัดค้าน กองตรวจสอบพิเศษก็จะส่งเรื่องให้ทางกระทรวงยุติธรรมพิจารณาดำเนินการต่อไป ซึ่งกระทรวงยุติธรรมก็จะพิจารณาคัดค้านแล้ว วิเคราะห์ว่า ควรรับคำแถลงหรือไม่รับคำแถลงดังกล่าวของคนต่างชาติ หรือคนต่างด้าว หากรับคำแถลงก็ต้องปล่อยตัวให้คนต่างชาติหรือคนต่างด้าวพำนักอยู่ในประเทศญี่ปุ่นต่อไปได้ แต่ถ้ากระทรวงยุติธรรมพิจารณาแล้วไม่รับคำแถลงก็สามารถดำเนินการได้ 2 กรณี คือ มีคำสั่งให้ส่งตัวกลับแล้วดำเนินการส่งกลับตามกฎหมาย กับเมื่อพิจารณาแล้วสามารถออกใบอนุญาตพิเศษให้อยู่อาศัยได้ กระทรวงยุติธรรมก็จะออกใบอนุญาตพิเศษให้คนต่างชาติ หรือคนต่างด้าว แล้วให้คนต่างชาติหรือคนต่างด้าวอาศัยพำนักอยู่ได้ภายใต้หลักเกณฑ์ในการอนุญาตพิเศษ

3.3.4 การดำเนินการอื่นๆ เกี่ยวกับการส่งตัวคนต่างด้าวเพื่อส่งตัวกลับออกไปนอกประเทศญี่ปุ่น

1) ลักษณะความผิด/อัตราโทษของคนต่างด้าวที่จะถูกดำเนินการส่งตัวกลับออกนอกประเทศญี่ปุ่น

(1) บทลงโทษสำหรับผู้ “พำนักอยู่เกินกำหนดโดยผิดกฎหมาย หรือเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย” มีบัญญัติอยู่ใน มาตรา 70 แห่งกฎหมายคนเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่นว่า ชาวต่างชาติที่พำนักอยู่เกินกำหนดโดยผิดกฎหมาย หรือเข้าประเทศโดยผิดกฎหมายจะต้องถูกลงโทษจำคุก และบังคับใช้แรงงาน หรือจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือ ปรับไม่เกิน 300,000 เยน (กฎหมายเดิมไม่ได้กำหนดโทษจำคุก เพียงแต่กำหนดให้เนรเทศออกจากญี่ปุ่นเท่านั้น) การกระทำผิดกฎหมายตามบทบัญญัติมาตรา 70 นี้ มีหลักเกณฑ์การลงโทษคนต่างด้าวที่กระทำผิด เช่น กรณีลักลอบหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การลี้ภัยเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย การประพุดินนอกเหนือจากอนุมัติ หรือการอยู่ในประเทศญี่ปุ่น โดยไม่ได้รับอนุญาต

(2) บทลงโทษสำหรับผู้ที่ทำการกระทำความผิดที่ตรงกันกับสถานะของการพำนักในกรณีที่ชาวต่างชาติที่พำนักอยู่ในประเทศญี่ปุ่น โดยมีสถานะการพำนักที่มีขอบเขตของกิจกรรมจำกัด เช่น “การพำนักระยะสั้น” เข้าร่วมใน “กิจกรรมการบริการธุรกิจที่มีรายได้” หรือ “กิจกรรมที่ได้รับผลตอบแทน” ซึ่งอยู่ในสถานะอื่นที่ไม่ใช่สถานะการพำนักของบุคคลนั้น โดยไม่ได้รับอนุญาต บุคคลดังกล่าวจะต้องถูกลงโทษจำคุก และบังคับใช้แรงงาน หรือจำคุกไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 300,000 เยน (มาตรา 70 ของกฎหมายควบคุมการเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่น)

(3) บทลงโทษสำหรับผู้รับชาวต่างชาติเข้าทำงานที่ผิดกฎหมาย เกี่ยวกับกิจกรรมทางธุรกิจ ผู้ที่รับชาวต่างชาติเข้าทำงานที่ผิดกฎหมาย หรือผู้ที่จัดให้ชาวต่างชาติอยู่ในความควบคุม โดยมีจุดประสงค์เพื่อให้ชาวต่างชาติทำงานที่ผิดกฎหมายจะถูกลงโทษจำคุก และบังคับใช้แรงงาน ไม่เกิน 3 ปี หรือปรับไม่เกิน 2,000,000 เยน (ข้อ 2 ของมาตรา 73 ของกฎหมายควบคุมการเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่น)

(4) บทลงโทษเกี่ยวกับระยะเวลาที่ไม่อนุญาตให้ชาวต่างชาติที่ถูกบังคับให้ออกนอกประเทศญี่ปุ่นเข้าประเทศ ชาวต่างชาติที่ถูกบังคับนอกประเทศญี่ปุ่นเนื่องจากการพำนักอยู่เกินกำหนดโดยผิดกฎหมาย หรือเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย จะถูกห้ามเดินทางเข้าประเทศญี่ปุ่นเป็นเวลา 5 ปี นับจากวันที่ถูกบังคับให้ออกนอกประเทศ (มาตรา 5 ของกฎหมายควบคุมการเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่น) กฎหมายเดิมกำหนดไว้เพียง 1 ปี

2) สถานที่กักตัวคนต่างด้าวก่อนถูกส่งกลับออกนอกประเทศญี่ปุ่น

การกักตัวคนต่างด้าวก่อนที่จะถูกส่งตัวกลับออกนอกประเทศญี่ปุ่นนั้น ตามหลักวิธีการปฏิบัติแล้ว เริ่มต้นจากเมื่อมีหมายสั่งให้กักตัว ในกรณีที่เป็นผู้ต้องสงสัยว่ากระทำผิดกฎหมาย หลังจากนั้นจะดำเนินการกักตัว และควบคุม กรณีนี้การส่งตัวคนต่างด้าวกลับออกนอกประเทศญี่ปุ่นยังไม่มีกำหนดที่แน่นอน เพราะยังไม่มีหมายสั่งให้ออกนอกประเทศ จากนั้นเมื่อมีการดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่นแล้ว กล่าวคือ มีหมายสั่งให้ออกนอกประเทศเป็นการแน่นอนคนต่างด้าวนั้นจะถูกส่งให้ออกไปจากประเทศญี่ปุ่น

สถานที่กักตัวคนต่างด้าวก่อนที่จะถูกส่งตัวกลับออกนอกประเทศญี่ปุ่นนั้น มีอยู่ด้วยกัน 3 ประเภท คือ สถานที่กักตัวบุคคลเข้าเมือง สถานที่กักตัวตัวในกองตรวจคนเข้าเมืองจังหวัด และสถานที่รัฐบาลประเทศญี่ปุ่นเห็นว่าเหมาะสม ปรากฏรายละเอียดสถานที่สำหรับกักตัวคนต่างด้าว ดังนี้

ตารางที่ 2 สถานที่กักตัวคนต่างด้าวก่อนถูกส่งตัวกลับออกนอกประเทศญี่ปุ่น

ประเภท	จำนวน	สถานที่
1. สถานที่กักตัวบุคคลเข้าเมือง	3 แห่ง	(1) เมือง Ushku จังหวัด Ibaraki (2) เมือง Lbaragi จังหวัด Osaka (3) เมือง Omura จังหวัด Nagasaki
2. สถานที่กักขังของกองตรวจคนเข้าเมืองในต่างจังหวัด	13 แห่ง	8 แห่ง ในกองตรวจคนเข้าเมืองต่างจังหวัด และอีก 5 แห่งในสาขาของกองตรวจคนเข้าเมืองต่างจังหวัด
3. สถานที่เหมาะสม	-	(1) โรงพยาบาล คลินิกหรือสถานที่คลอดลูก (2) สถานที่ตรวจโรค (3) สถานีตำรวจ (4) เรือซึ่งบุคคลดังกล่าวใช้เป็นพาหนะมา

3) ค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับประเทศ

ตามหลักการคนต่างด้าวที่ถูกส่งให้ออกนอกประเทศควรจะเป็นผู้ชำระหรือเสียค่าใช้จ่ายในการเดินทางกลับออกนอกประเทศญี่ปุ่น สำหรับกรณีที่คนต่างด้าวนั้นไม่มีเงินติดตัวเพียงพอ เบื้องต้นเป็นภาระหน้าที่ของคนต่างด้าวที่จะต้องพยายามติดต่อขอค่าใช้จ่ายจากนายจ้างหรือเจ้านายเดิม ญาติมิตรที่อยู่ในประเทศญี่ปุ่นหรือในประเทศตนเองก่อน แต่อย่างไรก็ตามหากทำยที่สุดแล้วคนต่างด้าวที่ถูกส่งตัวกลับออกนอกประเทศญี่ปุ่นจัดเตรียมหรือหาค่าใช้จ่ายในการเดินทางไม่ได้จริงๆ หรือมีเหตุผลพิเศษ เช่น เจ็บป่วยกระทันหัน ทางรัฐบาลของประเทศญี่ปุ่นจะเป็นฝ่ายยอมรับผิดชอบในค่าใช้จ่ายดังกล่าวให้แก่คนต่างด้าวนั้น

4) มาตรการหรือนโยบายพิเศษในการผลักดันคนต่างด้าวออกนอกประเทศญี่ปุ่น โดยไม่ดำเนินคดี

เกี่ยวกับมาตรการทางกฎหมาย หรือแนวนโยบายของรัฐบาลประเทศญี่ปุ่น ในปัจจุบันยังไม่พบว่ามีกฎหมายหรือแนวนโยบายพิเศษใดๆ ในการผลักดันคนต่างด้าวออกนอกประเทศญี่ปุ่น โดยยกเว้นไม่ดำเนินคดีกับคนต่างด้าวที่กระทำผิดกฎหมายแล้วส่งตัวกลับออกนอกประเทศ คงมีเพียงกรณีคนต่างด้าวที่กระทำผิดกฎหมายแล้วเข้ามาขอตัวต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจเพียงกรณีเดียวที่อาจอ้างเหตุผลให้ได้รับการลดหย่อนผ่อนโทษตามกฎหมายได้

5) ผู้ถูกกักตัวต่างด้าวหลบหนี

ในระหว่างที่มีการกักตัวคนต่างด้าวเพื่อรอส่งตัวกลับออกนอกประเทศญี่ปุ่น หากนักโทษหรือผู้ต้องกักตัวต่างด้าวหลบหนี กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่นบัญญัติให้เป็นคนผิดตาม มาตรา 72 ข้อ 1 และมีอัตราโทษตามกฎหมายดังกล่าว

กรณีพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งมีหน้าที่ควบคุมดูแลผู้ถูกกักตัวหรือนักโทษต่างด้าวที่รอส่งตัวกลับออกนอกประเทศญี่ปุ่น กระทำการทุจริตหรือประมาทเลินเล่อให้คนต่างด้าวหลบหนี พนักงานเจ้าหน้าที่ผู้นั้นจะถูกลงโทษตามระเบียบของทางราชการในกรณีที่กระทำไปโดยประมาทเลินเล่อ แต่หากพบว่ามีกระทำความผิดโดยเจตนาในกรณีที่รับสินบนหรือกระทำความผิดกฎหมายก็จะถูกดำเนินคดีตามกฎหมายที่มีโทษทางอาญา

6) การปล่อยตัวชั่วคราวคนต่างด้าวระหว่างที่มีการกักตัวก่อนส่งกลับ

ในระหว่างการดำเนินการตามขั้นตอนการส่งตัวกลับคนต่างชาติหรือคนต่างด้าวของเจ้าพนักงานสำนักงานตรวจสอบคนเข้าเมือง เจ้าพนักงานกองตรวจสอบพิเศษ และกระทรวงยุติธรรมนั้น คนต่างชาติหรือคนต่างด้าวจะได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวก็ได้ หรือหากไม่ได้รับการปล่อยตัวชั่วคราวก็จะถูกกักตัวไว้ที่สำนักงานตรวจคนเข้าเมือง นอกจากนั้นในการปล่อยตัวชั่วคราวยังมีได้อีกช่วงหนึ่ง คือ เมื่อคนต่างชาติหรือคนต่างด้าวได้รับทราบคำสั่งให้ส่งตัวกลับ หรือมีคำสั่ง

ศาลให้ส่งตัวกลับแล้ว ก่อนที่จะมีการดำเนินการส่งตัวกลับตามกฎหมาย ก็อาจจะได้รับการปล่อยตัว เป็นกรณีพิเศษได้เช่นเดียวกัน

กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่น ตามบทบัญญัติมาตรา 54 ระบุข้อกำหนดการปล่อยตัวคนต่างด้าวชั่วคราวสำหรับบุคคลผู้ถูกกักตัวว่า ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของหัวหน้าสถานกักตัวคนเข้าเมือง หรือการร้องขอจากบุคคลผู้ถูกกักตัว ซึ่งในกรณีที่บุคคลผู้ถูกกักตัวร้องขอให้ปล่อยตัวชั่วคราว หัวหน้าสถานที่กักตัวคนเข้าเมืองจะต้องพิจารณาเป็นรายกรณีไป โดยคำนึงถึงสถานการณ์ในขณะนั้น เหตุผลในการร้องขอ หลักทรัพย์หรือหลักประกัน ตลอดจนนิสัย ความประพฤติของคนต่างด้าวผู้ยื่นคำร้องว่าเป็นอย่างไร ก่อนที่จะตัดสินใจว่าสมควรอนุมัติให้ปล่อยตัวชั่วคราวหรือไม่

7) กรณีผู้ถูกกักตัวต่างด้าวเจ็บป่วยหรือตายในระหว่างการกักตัวเพื่อรอส่งตัวกลับออกนอกประเทศ

การดำเนินการของพนักงานเจ้าหน้าที่ในกรณีที่มีคนต่างด้าวเกิดเจ็บป่วยหรือได้รับบาดเจ็บ กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่น มาตรา 61/7 ข้อ 6 ระบุให้เป็นหน้าที่รับผิดชอบของหัวหน้าสถานที่กักตัวคนเข้าเมืองเป็นผู้มีอำนาจจัดให้คนต่างด้าวผู้ถูกกักตัวได้รับการตรวจรักษาจากแพทย์อย่างเหมาะสม

ส่วนกรณีที่คนต่างด้าวตายในระหว่างที่ถูกกักตัวก่อนที่จะถูกส่งตัวกลับออกนอกประเทศญี่ปุ่นนั้น หัวหน้าสถานที่กักตัวคนเข้าเมืองต้องแจ้งสาเหตุการตายให้ญาติ หรือผู้ใกล้ชิดของคนต่างด้าวที่เสียชีวิตนั้นทราบโดยเร็ว และมอบศพกับทรัพย์สินที่ติดตัวให้แก่ญาติหรือผู้ใกล้ชิดไป

อย่างไรก็ตาม ภาระหน้าที่ของพนักงานเจ้าหน้าที่ที่กักตัวคนต่างด้าวไว้แล้วต่อมาคนต่างด้าวนั้นเสียชีวิตระหว่างที่ถูกกักตัว หากบุคคลต่างด้าวนั้นมีสัญชาติของประเทศที่เป็นภาคีสัญญากรุงเวียนนา พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องแจ้งเหตุ การตายของคนต่างด้าวให้ฝ่ายกงสุลของสถานเอกอัครราชทูต/สถานกงสุลใหญ่ของประเทศดังกล่าวที่อยู่ในประเทศญี่ปุ่นทราบ โดยเร็วเช่นเดียวกัน ซึ่งเป็นไปตามบทบัญญัติแห่ง มาตรา 37 ของกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่น

8) ระยะเวลาห้ามกลับเข้าประเทศญี่ปุ่นหลังถูกส่งตัวกลับหรือเนรเทศ

กฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่น ได้กำหนดหลักการและเหตุผล พร้อมระยะเวลาที่ห้ามมิให้คนต่างด้าวซึ่งถูกส่งตัวออกไปนอกประเทศญี่ปุ่นเดินทางกลับเข้ามาในประเทศญี่ปุ่นอีกไว้ ในบทบัญญัติ มาตรา 5 โดยมีรายละเอียดสรุปได้เป็น 2 กรณี ดังนี้

(1) เหตุผลที่ไม่ให้เดินทางกลับประเทศญี่ปุ่นเป็นระยะเวลานาน

(1.1) คนต่างด้าวที่เคยกระทำผิดกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นหรือต่างประเทศ และถูกลงโทษจำคุก และใช้แรงงานเป็นเวลานานมากกว่า 1 ปี หรือถูกจำคุกโดยไม่ต้องใช้แรงงาน ยกเว้นคนต่างด้าวที่ถูกลงโทษฐานเป็นอาชญากรการเมือง (มาตรา 5 ข้อ 1-4)

(1.2) คนต่างด้าวที่เคยกระทำผิดกฎหมายของประเทศญี่ปุ่นหรือต่างประเทศ เกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษร้ายแรง จำพวก เฮโรอีน กัญชา ผิ่น หรือยากระตุ้นประสาท (มาตรา 5 ข้อ 1-5)

(1.3) คนต่างด้าวที่เคยประกอบอาชีพค้าประเวณี (มาตรา 5 ข้อ 1-7)

(2) เหตุผลที่ไม่ให้เดินทางกลับเข้าประเทศญี่ปุ่นเป็นระยะเวลา 5 ปี

กรณีนี้เป็นการจำกัดระยะเวลาการเดินทางกลับเข้าประเทศญี่ปุ่นโดยกำหนด 5 ปี หากว่าคนต่างด้าวนั้นเป็นผู้ที่เคยถูกบังคับให้ออกนอกประเทศญี่ปุ่นตามข้อกำหนดในมาตรา 24 และเดินทางกลับเข้าประเทศญี่ปุ่นอีกหลังจากที่ออกนอกประเทศยังไม่พ้นกำหนดระยะเวลา 5 ปี

3.3.5 หน่วยงานในการดำเนินการเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่น

ประเทศญี่ปุ่นมีหน่วยงานที่ดำเนินการเกี่ยวกับคนเข้าเมืองโดยตรง คือ กรมตรวจคนเข้าเมือง ซึ่งได้มีการกำหนดให้กรมตรวจคนเข้าเมือง ไปสังกัดขึ้นตรงในกระทรวงยุติธรรม (เดิมสังกัดอยู่ในกระทรวงต่างประเทศ) และได้มีการจัดระบบงานภายในของหน่วยงาน เป็น 2 หน่วยงานหลัก คือ

1) สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเขต มี 8 แห่ง

(1) สำนักงานตรวจคนเข้าเมืองจังหวัด สาขา มี 5 แห่ง

(2) สำนักงานสาขาในฐานะที่องค์กรบริหารท้องถิ่น หรือสำนักงานสาขาท้องถิ่น

2) ศูนย์ตรวจคนเข้าเมือง มี 3 ศูนย์

สาเหตุที่ต้องให้กรมตรวจคนเข้าเมืองไปสังกัดยังกระทรวงยุติธรรมเพราะต้องให้กระทรวงยุติธรรมเข้ามาดูแลคนต่างด้าวในแง่กฎหมาย แต่อย่างไรก็ตาม ในทางปฏิบัติคนต่างด้าวที่เข้าไปในประเทศญี่ปุ่นก็ยังคงอยู่ภายใต้การดูแลของหน่วยงานอื่นๆ คือ กระทรวงแรงงาน กระทรวงต่างประเทศ กระทรวงการก่อสร้างและกระทรวงการค้าและอุตสาหกรรม ด้วยเช่นกัน

3.3.6 ลักษณะการจัดองค์กรของกรมตรวจคนเข้าเมืองประเทศญี่ปุ่น

กรมตรวจคนเข้าเมืองของญี่ปุ่น มีอำนาจในการบริหารการควบคุมการเข้าเมือง ทั้งกรณีของคนต่างชาติ และคนญี่ปุ่นที่เข้าออกประเทศ การควบคุมสถานะผู้อยู่อาศัยของคนต่างชาติที่อาศัยในประเทศญี่ปุ่น และมีอำนาจในเรื่องเกี่ยวกับการเนรเทศการรับรองสถานะของผู้ลี้ภัยและการจดทะเบียนคนต่างด้าวสำหรับคนต่างชาติที่อาศัยในญี่ปุ่น โดยมีอำนาจหน้าที่รับผิดชอบอยู่ 6 ประเภท คือ

1) การกำหนดโครงการพื้นฐานสำหรับการควบคุมการเข้าเมือง คนต่างชาติเข้าญี่ปุ่น เพิ่มขึ้นอันมีผลกระทบต่อชีวิตของประชาชน และเศรษฐกิจของประเทศ กรมตรวจคนเข้าเมือง ทำการวิเคราะห์ผลกระทบดังกล่าวแล้วกำหนดโครงการในการควบคุมคนเข้าเมือง

2) การตรวจสอบบุคคลที่เดินทางเข้า หรือออกนอกประเทศ

3) การตรวจสอบสถานะผู้อยู่อาศัย (Residence) สำหรับคนต่างชาติที่อาศัยในญี่ปุ่น คนต่างชาติที่ได้รับอนุญาตให้เข้ามาและอาศัยในญี่ปุ่นจะกระทำกิจกรรมได้ตามสถานะผู้อยู่อาศัย ภายในระยะเวลาที่เจ้าพนักงานตรวจคนเข้าเมืองกำหนด ในขณะที่เข้าเมือง หากต้องการเปลี่ยนสถานะ ดังกล่าว หรือขยายระยะเวลาอยู่อาศัย หรือขออนุญาตกระทำกิจกรรมอื่น นอกจากที่ได้รับอนุญาต ต้องขออนุญาตต่อสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองเขต ซึ่งสำนักงานตรวจคนเข้าเมืองท้องถิ่นจะเป็น ผู้พิจารณาอนุญาต

4) การเนรเทศ และการส่งกลับออกนอกราชอาณาจักร คนต่างชาติซึ่งเข้าเมืองผิดกฎหมาย หรืออยู่อาศัยเกินกำหนด หรือกระทำกิจกรรมนอกเหนือจากที่ได้รับอนุญาตตามสถานะผู้อยู่อาศัย ได้รับอนุญาตในขณะที่เดินทางเข้ามา หรือคนต่างชาติที่ศาลตัดสินลงโทษเนื่องจากกระทำผิด กฎหมายในขณะที่อยู่ที่ญี่ปุ่น หรือคนต่างชาติซึ่งไม่เป็นที่ปรารถนา จะต้องถูกเนรเทศ ส่งกลับตาม วิธีการที่กฎหมายกำหนด

5) การรับรองสถานะผู้ลี้ภัย

6) การจดทะเบียนคนต่างด้าวซึ่งอยู่อาศัยในประเทศ (Alien Registration) คนต่างชาติ ที่อาศัยอยู่ในญี่ปุ่นจะต้องไปที่ที่ทำการอำเภอ ตำบล เมือง หรือหมู่บ้านซึ่งตนอยู่อาศัยเพื่อการ จดทะเบียนดังกล่าว เพื่อควบคุมในประเด็นการอยู่อาศัย และสถานะของคนต่างชาตินั้น

จากลักษณะงาน อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบข้างต้น รัฐบาลญี่ปุ่นได้จัดตั้ง หน่วยงานย่อยในกรมตรวจคนเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่น ออกเป็น 6 หน่วยงานด้วยกัน คือ

- 1) กองกิจการทั่วไป (สำนักงานรับรองสถานะผู้ลี้ภัย)
- 2) กองนโยบายคนเข้าเมือง
- 3) กองเข้าเมืองและสถานะ
- 4) กองพิจารณา
- 5) กองบังคับคดี
- 6) กองจดทะเบียน

3.3.7 ผลเสียหายและสภาพปัญหาในการเข้าเมืองของคนต่างด้าว

จากสภาพการที่คนต่างด้าวเดินทางเข้าประเทศญี่ปุ่น โดยผิดกฎหมายพบว่าส่งผลให้เกิด ความเสียหายด้านความสงบสุข และความปลอดภัยของบ้านเมืองเนื่องจากมีอาชญากรรมที่เกิดจาก คนต่างด้าวเพิ่มขึ้น ตลาดแรงงานในประเทศญี่ปุ่นถูกแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม โดยประเภทงานที่ชาวญี่ปุ่น ไม่ต้องการทำมีมากขึ้น สถานการณ์การจ้างแรงงานในประเทศแยลงเป็นอุปสรรคต่อการสถานะ แรงงานให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นกรณีการเพิ่มค่าจ้างสำหรับแรงงานในประเทศญี่ปุ่นเอง อีกทั้งเป็น

อุปสรรคต่อการแข่งขันอย่างเที่ยงธรรมในสังคม พัฒนาการทางเทคโนโลยี และการพัฒนาอย่างเป็นเหตุเป็นผล ตลอดจนค่าใช้จ่ายทางสังคมมีเพิ่มมากขึ้นจากการที่มีคนต่างด้าวมาตั้งหลักแหล่งเป็นผล ตลอดจนค่าใช้จ่ายสังคมมีเพิ่มมากขึ้นจากการที่มีคนต่างด้าวมาตั้งหลักแหล่งอยู่จำนวนมากในประเทศไทย ญี่ปุ่น นอกจากนี้ในส่วนของคนต่างด้าวเองจะพบเห็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนในรูปแบบต่างๆ ที่เกิดจากการกระทำของเอกชน และหน่วยงานของรัฐ เช่น กรณีการโกงค่าจ้างแรงงาน ฯลฯ

3.3.8 ผลกระทบต่อคนต่างด้าว

ในปัจจุบันยังมีคนต่างด้าวพยายามลักลอบเข้าประเทศญี่ปุ่นอยู่เป็นนิจ โดยอาจมาเป็นกลุ่มทางเรือ หรือเข้าเมืองมาทางอากาศยาน มีการใช้หนังสือเดินทางปลอม และมีพัฒนาการด้านการหลบหนีเข้าเมืองโดยผิดกฎหมายที่แยบยลขึ้น อาทิ การใช้บัตรประจำตัวชาวต่างชาติปลอม หรือหนังสือเดินทางซึ่งประทับตราปลอม การแสวงงสมรส และการปลอมเป็นคนญี่ปุ่น เป็นต้น ด้วยเหตุนี้รัฐบาลญี่ปุ่นจึงจำเป็นที่จะต้องดำเนินการอย่างเข้มงวดกับคนต่างด้าวที่อาศัยอยู่โดยผิดกฎหมายในประเทศไทย สำหรับคนต่างด้าวถูกต้องตามกฎหมาย และไม่เคยกระทำความผิดกฎหมายอื่นๆ นอกเหนือจากกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองของประเทศญี่ปุ่น รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรมจะพิจารณาอนุมัติสถานะให้อยู่อาศัยในประเทศญี่ปุ่นเป็นกรณีพิเศษตามบัญญัติใน มาตรา 50

อย่างไรก็ดี รัฐบาลญี่ปุ่นพยายามหาโอกาสจัดสัมมนาอบรมเกี่ยวกับการควบคุมการเข้าหรือออกประเทศ หรือการตรวจสอบวินิจฉัยเอกสารปลอมเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น และความช่วยเหลือซึ่งกันและกันระหว่างประเทศญี่ปุ่นกับประเทศคู่กรณีอื่นๆ รวมทั้งประเทศไทย รัฐบาลญี่ปุ่นมีความตั้งใจที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างประเทศให้ราบรื่น โดยการป้องกันอาชญากรรมซึ่งเกี่ยวข้องกับการกระทำผิดกฎหมายว่าด้วยคนเข้าเมืองและประสงค์ให้รัฐบาลไทยเข้มงวดด้านการตรวจสอบผู้ที่เดินทางออกนอกประเทศ และพยายามติดตามดำเนินคดีกับกลุ่มอาชญากรที่อยู่เบื้องหลังการผลิตหนังสือเดินทางปลอม รวมทั้งช่วยพิจารณาบรรณคดีส่งเสริมผ่านการประชาสัมพันธ์และกิจกรรมการศึกษา เกี่ยวกับความไม่ถูกต้องของการลักลอบ หรือการหลบหนีเข้าไปทำงานในประเทศญี่ปุ่นอย่างผิดกฎหมาย